

LIS områden i Tierps kommun

Tematiskt tillägg till översiktsplan 2010 - 2030
Analyser av berörda strandsträckor.

Beställning: Tierps kommun genom Helena Gåjje

**Förslag till LIS-områden samt förslag till utveckling inom
LIS-områden har utarbetats av Tierps kommun**

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se, Telefon: 08 – 556 026 80

Kartor och GIS: Karin Terä, Ekologigruppen AB

Beskrivningar och analyser av stränder i Tierps kommun:
Karin Terä, Johan Allmér, Krister Sernbo och Anna Seffel på Eko-
logigruppen AB

Konsekvensbeskrivningar: Johan Allmér och Krister Sernbo på
Ekologigruppen AB

Uppdragsansvarig: Krister Sernbo

Medverkande: Karin Terä, Johan Allmér, Anna Seffel

Projektnr: 6095, Version 4.2 2012-01-17

Omslagsfoto: Ann-Christin Larsson

INNEHÅLL

Innehåll	3
Inledning	4
Sammanfattning	5
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen	6
Landsbygdsutveckling i Tierps kommun	8
Landsbygden i ÖP 2010 - 2030	9
Mål för landsbygdsutvecklingen i Tierps kommun	11
Uttekande av LIS-områden	14
Stränder i Tierps kommun	17
Sjöar, vikar och vattendrag	18
Strändernas karaktärer	20
Aktuella strand- och kuststräckor	40
LIS-områden i Tierps kommun	51
LIS-område Tärterviken och Långörsudden	52
LIS-område Nöttö Sjöbodan	59
LIS-område Säglandet	65
LIS-område Sjövreten	70
LIS-område Hoftet	75
LIS-område Ubblixbo	80
Referenser	85

INLEDNING

Sammanfattning

I samband med utarbetandet av ny översiktsplan för 2010 - 2030, har kommunen tagit fram ett tematiskt tillägg om kommunens stränder, där samtidigt områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) pekas ut. Syftet med tillägget är att föreslå områden där strändernas attraktion och värden kan bidra till en utveckling av landsbygden.

I tillägget pekas sex områden ut för LIS. Två av dessa ligger längs kusten, ett vid Dalälven, ett längs Tämnrån och två vid sjön Strömaren. Förslag till utveckling är allmänt hållna och innehåller bl.a. bostäder, fritidshus och anläggningar för besöksnäring och friluftsliv. Omfattning och skala anges inte, däremot anges vilka hänsyn till miljön och strandskyddets intressen som ska iakttas vid en utveckling.

De två kustområdena, Tärterviken och Nöttö sjöbodan, medger goda möjligheter att utnyttja befintliga förutsättningar till en landsbygdsutveckling. Dessa områden angränsar till och innehåller höga natur- och kulturvärden, där det dock finns möjligheter att anpassa olika utvecklingsförslag till dessa värden, om skalan inte blir alltför omfattande.

Förslag till LIS vid Dalälven, Hoftet, ger möjligheter att utveckla en fungerande målpunkt till ett ännu starkare besöksmål och en mer levande intilliggande tätort. Området ansluter till flera mycket höga värden, men om hänsyn till dessa iakttas kan skador på värdena undvikas.

De två LIS-områdena vid sjön Strömaren, Säglandet och Sjövreten, ger möjligheter att utveckla landsbygden intill Tobo, där ortens möjligheter till service kan utnyttjas och förstärkas. Med iakttagna hänsyn bör strändernas och vattenmiljöns värden kunna beaktas. LIS-området vid Tämnrån, Ubblixbo, kan förstärka och tillvarata service vid bl.a. Månkarbo, samtidigt som det ger möjligheter att utveckla besöksnäring för bl.a. kanotverksamhet vid ån.

För samtliga områden gäller:

- Konsekvenserna är starkt beroende av vilken omfattning på nya verksamheter som kommer att föreslås.
- Förslagen innebär som regel möjligheter att åtgärda olika miljöproblem, främst problem med enskilda avlopp och otydlig tillgänglighet till strandområdet.
- Förslagen medför risker för negativ påverkan, t.ex. risk för att ökad båttrafik påverkar vattenmiljön och ökat slitage.
- Förslagen måste ta hänsyn till risker för översvämningar och skred, kopplade till väntade klimatförändringar.
- Förslagen ger möjligheter att utveckla nya och befintliga målpunkter för besöksverksamhet. De kan också stärka befintlig service i närliggande tätorter.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Enligt ny lagstiftning kring strandskyddet kan kommunen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, s.k. LIS-områden. Inom områden som kommunerna har pekat ut som LIS, får man förutom de skäl som anges i miljöbalken 7 kap 18 c § även använda skälen som anges i miljöbalken 7 kap 18 d §.

Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) avses områden som är lämpliga för utveckling av landsbygden, och är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Syftet är att vid dessa områden ta tillvara strändernas attraktionskraft och på så vis stimulera en utveckling på landsbygden.

Detta skall ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet av strändernas natur- och friluftsvärden upprätthålls. Dessutom skall allmänhetens tillgång till stränderna säkras samtidigt som de goda livsvillkoren för djur- och växtlivet ska skyddas.

Det krävs fortfarande dispens från strandskyddet för olika åtgärder inom LIS-områdena, men i denna kan alltså ytterligare skäl åberopas. Åtgärder som kan utgöra skäl är till exempel att bygga en turistanläggning där närheten till vatten är en stor fördel. Det är även möjligt att få dispens för att bygga enstaka en- eller tvåbostadshus och kompletterande byggnader om husen uppförs i anslutning till befintliga bostadshus. Förutsättningen är att den planerade utvecklingen ger långsiktiga och positiva effekter på sysselsättningen eller bidrar till att bevara service på landsbygden. Reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära lägen innebär en anpassning till regionala och lokala förhållanden och är en möjlighet till utveckling för kommuner med låg tillväxt att dra nytta av attraktiva, strandnära miljöer.

Generella riktlinjer

De utpekade LIS-områdena bör sammantaget inte omfatta mer än en begränsad del av de strandområden inom en kommun som omfattas av strandskydd.

Vid val av område skall hänsyn tas till skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken och områden med dokumenterat höga natur- eller kulturvärden. Undantag kan finnas för vattenskyddsområden där lämpligheten beror på vilken inriktning LIS-området ska ha och hur skyddsföreskrifterna ser ut. Hänsyn ska tas till korridorer mellan skyddade områden.

Områdena bör vara sådana som helt eller delvis redan är ianspråktagna. I oexploaterade områden kan LIS-områden pekas ut för åtgärder som stärker det rörliga friluftslivet.

Vid utveckling inom ett strandskyddat område ska en fri passage alltid lämnas för allmänheten. Passagen ska vara minst några tiotal meter bred, så att allmänheten obehindrat kan gå utmed stranden. Den ska även gynna goda

livsvillkor för växt- och djurliv. Ett beslut om att upphäva strandskyddet i detaljplan eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta den fria passagen.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge ska medverka till att uppnå de nationella miljömålen och får ej motverka dessa. Eventuella exploateringar får inte motverka miljömålen "Ett rikt växt- och djurliv" eller "Ett rikt odlingslandskap". Detta gäller också miljömålet "Ingen övergödning". Hänsyn skall även tas till grundvattenförsörjningen för att uppnå miljömålet "Grundvatten av god kvalitet". Genom att planera för LIS på förorenad mark och samtidigt sanera området kan miljömålet "Giftfri miljö" tillgodoses. Det är likaså väsentligt att visa att förslagen inte minskar möjligheterna att uppnå eller upprätthålla miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

LANDSBYGDSUTVECKLING I TIERPS KOMMUN

Landsbygden i ÖP 2010 - 2030

Landsbygden bedöms vara av avgörande betydelse för kommunens utveckling och översiktsplanen betonar dess utveckling.

Den föreslagna markanvändningen i kommunens ÖP 2010 – 2030 utgår från ett tydligt ställningstagande att utveckla befintliga tätorter, samtidigt som man ger möjligheter att utveckla en levande landsbygd och bevara värden i grönstrukturen. Möjligheterna att utveckla de areella näringarna lyfts fram.

Planen ger förutsättningar för utveckling av en levande landsbygd, där ny bebyggelse i första hand föreslås i kommunikationsnära lägen, i anslutning till befintlig bebyggelse. Detta ger möjligheter att successivt utveckla kollektivtrafiken på landsbygden och att utveckla knutpunkter för service och möten. Samtidigt ges möjligheter att bevara större, orörda delar av landsbygden. Planen föreslår också utveckling av landsbygden i strandnära lägen med ett antal s.k. LIS-områden. Utvecklingen kan här utnyttja attraktiviteten i de strandnära lägena för att stärka kommunens attraktivitet och identitet.

Landsbygdens natur- och kulturlandskap

Landsbygden är en viktig del av kommunens identitet och attraktivitet. Kvaliteterna på landsbygden är ett av de viktigaste skälen till att bosätta sig och verka i kommunen. Till kvaliteterna hör särpräglade och kulturhistoriskt intressanta kulturlandskap, små bruksorter med värdefulla kulturmiljöer, kustlandskap med små samhällen, artrika våtmarker, kulturmiljöer och skogsområden, samt vildmarksområden med orördhet och tystnad.

Trots att kvaliteterna är mycket stora, även i ett nationellt och internationellt perspektiv, bidrar de oväntat lite till landsbygdens utveckling. Besöksverksamheten är relativt svagt utvecklad, med få sysselsättningstillfällen. Det finns utvecklad turism kring såväl brukens och Vendelbygdens kulturmiljöer, Dalälvens vatten och kustens samhällen och öar, men inte i den omfattning som skulle vara möjligt. Orsaker till detta är dels att landsbygdens kvaliteter inte är tillräckligt kända och omtalade, dels att kvaliteterna för många inte är tillräckligt tillgängliga då det inte alltid erbjuds aktiviteter, guidning, information, logi eller annan service.

Areella näringar

De areella näringarna har stor betydelse för kommunen. Näringarna bidrar med ekonomisk omsättning och sysselsättning. De ger också förutsättningar för flera viktiga ekosystemtjänster. De bidrar med verksamheter och aktiviteter på landsbygden och vid kusten, som i sig bidrar till underlag för service.

Jordbruksverksamheten är den areella näring som dominerar vad gäller sysselsatta och verksamma på landsbygden, jämfört med skogsbruk och fiske. Många jordbrukare har också olika bisysslor eller kompletterande verksam-

heter, t.ex. hästverksamhet, kräftodling, biodling, etcetera, vilka skapar ytterligare aktivitet på landsbygden. Jordbruket bidrar också konkret till att upprätthålla många av landskapets kvaliteter genom att hävda kulturlandskapet med åkerbruk och djurhållning.

De areella näringarna påverkas i större omfattning av nationella och internationella förutsättningar än av kommunala beslut. Flera åtgärder kan dock gynna näringarna. Strategin i ÖP att låta ny bebyggelse komplettera den befintliga, stärker förutsättningarna för service och kollektivtrafik på landsbygden. En sådan utveckling av små byar kan också ge plats för mötesplatser och aktiviteter som medför möten, vilket bidrar till sociala kvaliteter på landsbygden.

En bebyggelseutveckling på landsbygden måste dock beakta jordbrukets villkor, t.ex. genom att låta ny bebyggelse ta hänsyn till riskerna för hästallergener, att inte låta avstyckningar försvåra fortsatt jordbruksdrift eller att undvika bebyggelse på produktiv jordbruksmark.

Identitet och attraktivitet för en hållbar utveckling

Identitet och attraktivitet har i MKB för ÖP bedömts vara en bristfaktor som begränsar möjligheterna till en hållbar utveckling i kommunen. Förutsättningarna för tillväxt och utveckling är annars mycket goda, där kommunen har ett bra läge längs viktiga kommunikationsstråk i en starkt växande region, och dessutom kan locka med attraktiva boendemiljöer. Trots detta är utvecklingen svag idag. En genomträngande analys av orsakerna till detta saknas, men en otydlig identitet och en dålig allmän kännedom om kommunens natur- och kulturvärden bedöms vara en av de viktiga anledningarna (jfr material utarbetat inom projektet Sörmland bygger, med skriften "Det är möjligt", Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2004).

Landsbygdens värden och aktiviteter är en viktig del av kommunens identitet. En utvecklad besöksnäring bedöms här vara en viktig drivkraft, eftersom detta utvecklar kunskap, berättelser och kulturaktiviteter kring kommunens sevärdheter och bidrar till att omtala de kvaliteter som finns.

Strändernas betydelse för landsbygdsutvecklingen

Stränderna i kommunen är av stor betydelse för möjligheterna att utveckla besöksnäring och att stärka underlaget för service och kollektivtrafik på landsbygden. Strändernas attraktivitet är betydligt större än flertalet andra miljöer i kommunen.

Stränderna i kommunen representerar merparten av de landskapskaraktärer som förknippas med Tierps kommun; den flacka kusten, Dalälvens dalgång, slätternas sjöar och åarnas dalgångar.

Mål för landsbygdsutvecklingen i Tierps kommun

Målen för utveckling av landsbygden kan formuleras så här:

- Att bidra till en levande landsbygd, i avseendet att det finns levande samhällen med permanent boende, det finns kommunal och kommersiell service, fungerande näringsliv i olika skalor och fungerande mötesplatser.
- Att utveckla landsbygdens betydelse för kommunens identitet och attraktivitet
- Att utveckla bättre kollektivtrafik för befintliga boende och för besöksnäringen
- Att utveckla mer kompletta bysamhällen på landsbygden, med större variation av aktiviteter, butiker, postservice etcetera
- Att skapa fler mötesplatser på landsbygden
- Att skapa förutsättningar för ett större utbud av attraktiva besöksmål
- Att ge möjligheter till utveckling av verksamheter kring rekreation och besöksnäring
- Att utveckla en större tillgänglighet till kommunens attraktioner för såväl besökare från andra platser som för kommunens invånare
- Att förstärka möjligheterna att bedriva besöksverksamhet
- Att stödja möjligheterna att bedriva aktiv och hållbar jordbruksverksamhet, inte minst med djurhållning
- Att stödja möjligheterna att bedriva ett aktivt och hållbart yrkesfiske
- Att stödja möjligheterna att med lokala verksamheter bedriva ett aktivt och hållbart skogsbruk
- Att utveckla hållbara lösningar för vattenförsörjning och avloppshantering
- Att förbättra möjligheterna för ett aktivt och hållbart båtliv

Metoder och verktyg för utveckling av landsbygden

Landsbygdsutvecklingen i kommunen utgår från ett antal metoder och verktyg som har identifierats i anslutning till arbetet med ÖP 2010-2030. Verktygen kommer att kompletteras fortlöpande.

Skapa bättre underlag för kollektivtrafik

Kommunens strategi för bebyggelseutveckling innebär att ny bebyggelse på landsbygden huvudsakligen ska ansluta till befintlig bebyggelse. På detta sätt ges förutsättningar för ett utökat underlag för kollektivtrafik:

- Stärka underlaget nära de mindre orterna längs järnvägen
- Stärka underlaget för busstrafik längs trafikerade stråk

Skapa bättre underlag för service

- Stärka underlaget i mindre byar och små tätorter

Medverka med förslag till bystrukturer med mötesplatser

- Kommunen ska med program och andra initiativ ta fram förslag med goda exempel på hur bystrukturer kan utvecklas för att rymma bra mötesplatser.
- Förslagen ska beskriva lägen också för hållplatser, för butiker, mötesplatser

Ge förutsättningar att etablera anläggningar för besöksverksamhet i attraktiva lägen

- Kommunens planarbete ska ge förutsättningar att utveckla anläggningar och informationsverksamhet för besöksverksamhet i attraktiva lägen, bl.a. inom LIS

Ge förutsättningar att komplettera befintlig bebyggelse med ytterligare permanent- eller fritidshus

- För att stärka förutsättningarna för service, kollektivtrafik och mötesplatser
- För att möjliggöra gemensamma VA-lösningar med mindre påverkan på vattenmiljön

Bidra till att utveckla attraktiva boendemiljöer

- Som innebär att kommunens attraktivitet och identitet förbättras
- Förmedla riktlinjer för att utveckla ny bebyggelse i kulturhistoriskt värdefulla miljöer
- Som innebär att kulturmiljövärden kan bevaras inom utvecklad bebyggelse

Utveckla, restaurera och vårda värdefulla landskap och kulturmiljöer

- Med naturvårdsåtgärder

Medverka till att visa vägen till kommunens attraktioner

- Information på hemsidor
- Medverka inom turistinformation
- Skyltning, utmärkning av leder och stigar
- Tillgänglighetsanpassning

Erbjuda hållbara lösningar för båtplatser

- Samordna båtplatser med gemensam muddring, för att minska den negativa påverkan av ett större antal enskilda muddringsföretag

Erbjuda bättre möjligheter att samordna VA-lösningar

- Gemensamma lösningar ersätter enskilda

Karta över utpekade LIS-områden i Tierps kommun inom ÖP 2010 - 2030 (utställning 2011).

Utpekande av LIS-områden

I samband med ÖP har kommunen beslutat att peka ut 7 stycken områden för LIS, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Urvalet av dessa områden har gjorts med tillämpning av den nedan beskrivna metodiken.

Metodik för utpekandet av LIS

Utpekandet av LIS-områden sker enligt en definierad metodik, för att säkerställa att områdena som väljs kan uppfylla såväl kommunens mål för landsbygdsutveckling, som strandskyddslagens krav på LIS-områden.

Identifiera strandområden som är påverkade

LIS-områden pekas endast ut där det redan finns etablerad bebyggelse eller anläggningar

Identifiering av brister, behov och möjligheter

Det ska finnas ett konkret behov eller en konkret möjlighet på den aktuella platsen.

Behoven kan bestå av bl.a. följande:

- att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp
- att samordna enskilda båtplatser med muddringsbehov
- att åtgärda brister i tillgänglighet till stranden
- att styra bebyggelseutvecklingen i känsliga kulturmiljöer
- att styra bebyggelseutvecklingen i ekologiskt känsliga miljöer

Möjligheterna kan vara bl.a. följande:

- attraktivitet som kan bidra till utveckling av boende eller besöksnäring
- möjligheter till kompletteringar som ger underlag för service eller andra kvaliteter

Identifiering av förutsättningar för landsbygdsutveckling

Förutsättningarna för landsbygdsutveckling ska vara goda. Det kan t.ex. vara följande:

- Befintlig infrastruktur, t.ex. vägar, hamn, VA, etcetera
- Befintlig bebyggelse som kan kompletteras
- Intresse för en hållbar utveckling hos lokala sakägare
- Rimlig säkerhet i förhållande till skred och översvämningar
- Förutsättningar för hållbar vattenförsörjning
- Förutsättningar för hållbar VA-försörjning
- Förutsättningar att möta befintliga lagskydd

Beskrivning av värden av känsligheter

Beskrivning av värden i förhållande till strandskyddslagens syften:

- Värden för friluftsliv inom strandområdet och vattenområdet. Värdena beskrivs i relation också till närliggande strandområden.
 - Beskrivning av tillgängligheten till strandområdet för allmänheten. Värdena beskrivs i relation också till närliggande strandområden.
- Beskrivning av värdefull biologisk mångfald inom det strandskyddade området. Värdena beskrivs i relation också till närliggande strandområden.

Beskrivning av andra värden än de som skyddas genom strandskyddslagen:

- Beskrivning av kulturmiljövärden i eller i anslutning till strandområdet. Värdena beskrivs i relation också till närliggande strandområden.

Förslag till utveckling

Förslag till utvecklingsåtgärder.

Förslag till hänsyn

Beskrivning av konsekvenser

Konsekvenserna av föreslagen utveckling beskrivs. Beskrivningen utgår främst från strandskyddslagens syften, men också utifrån andra värden, t.ex. kulturmiljövärden.

Konsekvenserna beskrivs som om föreslagna hänsyn tas.

Föreslagna områden

Tierps kommun har i översiktsplanen angett sex områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen; två områden vid kusten och fyra områden vid sjöar och vattendrag:

- Tärterviken och Långörsudden (kust)
- Nöttö sjöbodan (kust)
- Såglandet (vid sjön Strömaren)
- Sjövreten (vid sjön Strömaren)
- Hofte (vid Dalälven)
- Ubblixbo (vid Tämnrån)

Motiv till utpekande av områden

Områdena har pekats ut enligt de kriterier som beskrivits ovan, d.v.s. enligt en ambition att utveckla landsbygden och samtidigt ta tillvara strandskyddets syften.

Två av LIS-områdena, de två vid kusten, ligger inom strandområden där man enligt Naturvårdsverkets och Boverkets handledning för LIS bör vara restriktiv med att peka ut LIS-områden. Motiv till att dessa har pekats ut är:

- Kustområdet är en viktig del av kommunens landsbygd, med tydliga behov av utveckling för att möjliggöra en levande landsbygd
- Kustområdet erbjuder några av kommunens mest attraktiva strandområden
- Längs kusten finns flera lämpliga mindre orter som lämpar sig för ut-

veckling, där goda förutsättningar kan utnyttjas samtidigt som strand-skyddets syften kan utvecklas. Av de föreslagna områdena har två en god tillgänglighet med kollektivtrafik och med bil från riksväg 76.

Generella riktlinjer för utveckling i LIS-områden

Vi vill med lis-områdena se till att befintliga bebyggda strandområden görs mer tillgängliga för alla. Att alla kommuninvånare och besökare känner sig välkomna och kan uppleva våra fantastiska stränder och att de boende också kan hitta sätt att försörja sig och kunna bo kvar i glesbygden. Att servicen kan förbättras, att Hållnäs skola ska få bli kvar, att Tobo fortsätter att vara en stationsort. Och att de mest värdefulla stränderna bevaras oexploaterade

- I LIS-områdena kan befintlig bebyggelse kompletteras med ny bebyggelse. I kulturhistoriskt värdefulla områden ska den tillkommande bebyggelsen integreras på ett sätt som ansluter till lokala bebyggelsemönster.
- I LIS-områdena ska etablering av verksamheter som gynnar besöksnäringen prioriteras.
- All exploatering ska ske på ett sådant sätt att allmänhetens tillgång till den närmaste strandremsan säkras och så liten skada som möjligt åsamkas växt- och djurlivet.
- Ny bebyggelse och nya anläggningar ska utformas med tydliga avgränsningar så att det alltid är tydligt för allmänheten att strandområdet är allmänt tillgängligt och så att det är tydligt var gränser för privata tomter eller verksamheter finns.
- Områden med flertal hus bör omfattas av områdesbestämmelser eller detaljplan.
- Ny bebyggelse ska ta hänsyn till topografi och översvämningsrisk.
- Kommunen ska se över möjligheten att köpa in mark för att bättre kunna styra bebyggelseutvecklingen.
- För bebyggelse som kräver lösningar för vatten och avlopp ska krav ställas på dess utformning så att de håller en hög säkerhet mot riskerna för näringsläckage och förorening av vattnet.
- Etablering av bebyggelse och verksamheter som ökar trafiken till och från platsen ska endast tillåtas om det kan ske i en sådan omfattning att inga oacceptabla störningar för boende eller på växt- och djurliv kan väntas ske.

STRÄNDER I TIERPS KOMMUN

Sjöar, vikar och vattendrag

I Tierps kommun finns ett hundratal sjöar och en mängd vattendrag som ofta sammanbinder sjöarna till vattensystem. Trettio av sjöarna omfattas av länsstyrelsens förordnande om strandskydd liksom de största vattendragen. Sjöarna i inlandet är mestadels grunda slättsjöar med stor betydelse för fågelliv, medan sjöarna närmare kusten är nyligen avsnörda havsvikar som är föremål för intressanta biologiska successioner och hyser ovanliga arter. Av vattendragen rinner Dalälven och Formarsån främst genom skogsmark medan exempelvis Tämnrån, Strömrån och Tobo-/Tegelsmora-/Vendelån främst rinner genom odlingsmark. Kommunen korsas också av många vattendrag. De flesta orter i kommunen har vattendrag som flyter igenom dem och utgör viktiga rekreationsområden. Nordvästra kommundelen utgörs av Nedre Dalälvens fantastiska älvlandskap och i öster finns det stora vattenkomplexet "Forsmarksån" med Finnsjön som största sjö.

De flesta av vattendragen och hälften av sjöarna är i behov av åtgärder för att uppnå eller bibehålla god ekologisk status. De grunda sjöarna behöver högre vintervattenstånd, vattendragen har vandringshinder eller behöver skyddszoner och biotopvård. I vattendirektivet ingår också landmiljöerna som är direkt beroende av vattenförhållandena. Detta är särskilt aktuellt vid de flacka stränderna som översvämmas på våren och är viktiga för fågellivet och vid Nedre Dalälven vars unika naturvärden är helt beroende av vattenföringen. Exempelvis har harrens lekområden försvunnit till 90% i Bredforsen. Älvängarna växer igen, granen vandrar in och tar över ängar, svämskogar, ädellövbekväxt och andra lövrika miljöer. Svämskogarna utgör också livsmiljö för ett av landets sista bestånd av den vittryggiga hackspetten.

De flesta av kommunens ytvattenförekomster har inte god status idag, varken ekologisk eller kemisk, men bedöms kunna få det till 2015 eller efter tidsfrist till 2021. Men det krävs åtgärder i form av minskat näringsläckage, biotopvård, avlägsnande av vandringshinder mm. Ny bebyggelse eller verksamheter får inte försämra vattnets status. Allt som sker i närheten av vatten måste bidra till att uppfylla vattendirektivets krav.

Åtgärder som föreslås i ÖP 2010 – 2030

- Kommunen ska arbeta för att uppnå vattendirektivets krav till exempel genom att ställa höga krav vid tillståndsgivning till enskilda avlopp
- Förändringar i markanvändningen ska ske så att vattnet i sjöar, vattendrag och i havet inte påverkas negativt
- Kommunen ska delta i arbetet med skydd och skötsel av skyddsvärda marina och kustnära områden

Avrinningsområden

Vattenförvaltningen ska ske med utgångspunkt i vattnets naturliga gränser, avrinningsområdena. Administrativa läns- eller kommungränser ska inte styra arbetet med vatten. Ett avrinningsområde är det landområde som av-

vattnas via samma vattendrag. Området avgränsas av topografin som skapar vattendelare gentemot andra avrinningsområden. All nederbörd som faller inom ett avrinningsområde rinner ut i havet via enbart ett vattendrag. Avrinningsområdena är viktiga i arbetet med vattenkvalitet i kust och vattendrag då en viss förorening inom ett avrinningsområde kommer att transporteras vidare via vattendraget ut till kusten. Olika aktörer måste därför samarbeta över de administrativa gränserna för att förbättra vattenkvaliteten.

Samtliga avrinningsområden delas med en eller flera av grannkommunerna. Alla avrinningsområden ingår i Egentliga Östersjöns norra vattendistrikt, förutom nr 53 och 53/54 som ingår i Bottenhavets vattendistrikt.

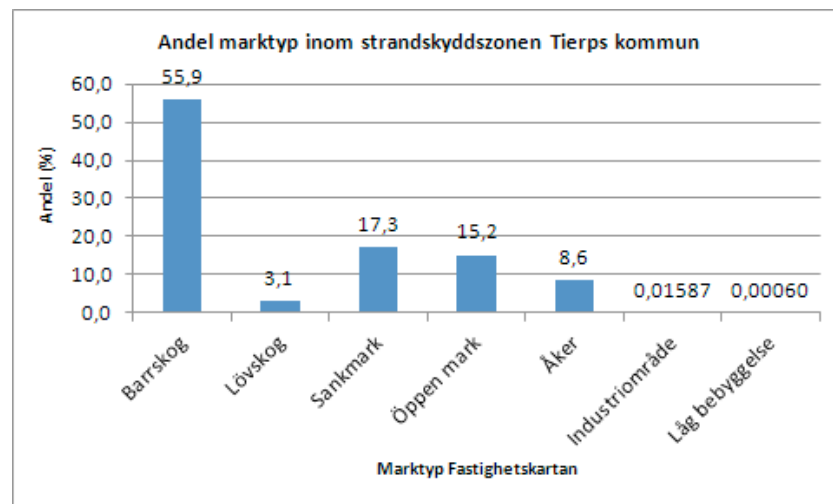
Karta över huvudavrinningsområdena som berör Tierps kommun. (Framtagen av Tierps kommun)

Strändernas karaktärer

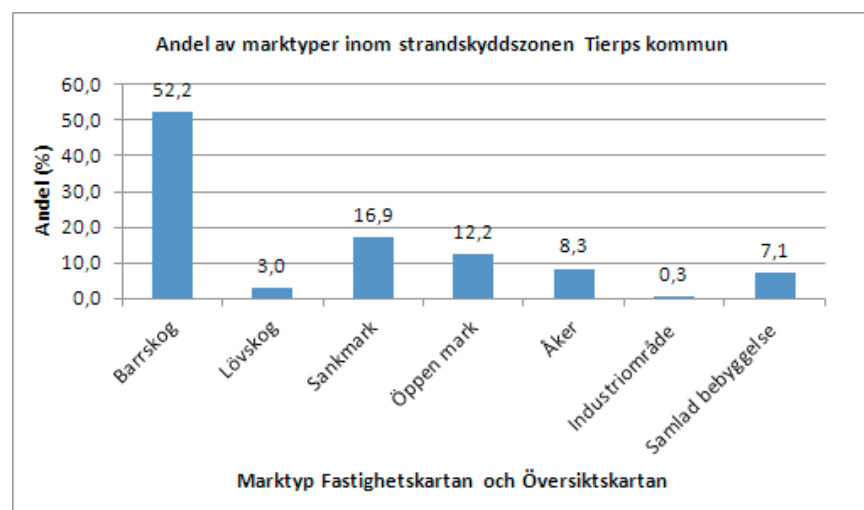
Strändernas karaktärer varierar stort inom kommunen, där den låglänta kustens stränder och odlingslandskapets å- och sjöstränder är viktiga huvudtyper.

Strändernas marktyper

Ett sätt att översiktligt karaktärisera stränderna i kommunen, är att beskriva den marktyp som stränderna har inom strandskyddsområdet. En analys av marktyper faller ut lite olika om man använder GSD Fastighetskartan eller Översiktskartan från Lantmäteriet, vilket framgår av de två figurerna nedan.

Figur 1. Andel (%) av arealen av olika marktyper i strandskyddszone enligt GSD Fastighetskartan.

Figur 2. Andel (%) av arealen av olika marktyper i strandskyddszone enligt GSD Fastighetskartan och bebyggelse från Översiktskartan.

Om man ser till fördelningen av marktyper i strandskyddszonen i Tierps kommun domineras den av barrskog (ca 56 %). Utmed kusten utgörs barrskogen av landhöjningsskog och växer på mer eller mindre kalkhaltig mark. Även skogarna utmed Dalälven och insjöarna växer över lag på kalkhaltig mark. Barrskogarna är ofta barrblandskogar, många gånger med ett rikt inslag av lövträd. Rena lövskogsbestånd utgör endast ca 3 % av strandskyddszonen och består huvudsakligen av trivallövskog med al, asp och björk.

Även ädellövskogsbestånd förekommer på ett flertal ställen. Den näst vanligaste marktypen utgörs av våtmarker (ca 17 %). Dessa förekommer i stor utsträckning utmed den flacka kusten och bildas genom att grunda havsvikar snörs av. Flera av våtmarkerna är rikkärsmiljöer och i många av våtmarkerna finns grunda småvatten, så kallade gölar, där den sällsynta gölgrodan lever. Öppna marker (ca 12 %) och åkermark (ca 8 %) förekommer i nästan samma storleksordning som våtmarkerna. Stora delar av det som klassas som öppen mark är nu stadd i kraftig igenväxning men har tidigare varit ängs- och betesmarker samt vallodlingar. Endast en mycket liten del av markytan inom strandskyddet utgörs av industriområden medan samlad bebyggelse förekommer nästan i samma storleksordning som åkermarken (ca 7 %).

Underlagsmaterial till analys av marktyper

För att kunna beskriva stränderna i Tierp som till stor del inte är inventerade har vi använt oss av tillgängligt material i form av GSD Fastighetskartan och Översiktskartan från Lantmäteriet. I fastighetskartan beskrivs markytorna indelat i följande klasser:

VATTEN	Vatten (sjöar och större vattendrag)
BEBYGG	Bebyggelse, ospecificerad (yta)
BEBLÅG	Låg bebyggelse (yta)
BEBHÖG	Hög bebyggelse (yta)
BEBSLUT	Sluten bebyggelse (yta)
BEBIND	Industriområde (yta)
ODLÅKER	Åker (yta)
ODLFRUKT	Fruktodling/fröplantage (yta)
ODLEJÅK	Ej brukad åker (yta)
ÖPMARK	Annan öppen mark (yta)
ÖPKFJÄLL	Kalfjäll (yta)
ÖPGLAC	Glaciär (yta)
SKOGBARR	Barr- och blandskog (yta)
SKOGLÖV	Lövskog (yta)
SKOGFBJ	Fjällbjörkskog (yta)
MRKO	Ej karterat område (Yta)
MRKÖVR	Övrig mark, oklassificerad (Yta)
ÖPTORG	Torg (Yta)
OSPEC	Ospecificerad yta, ofta kod på felaktig yta

Till detta har adderats Fastighetskartans skikt "sankmark" som inkluderar myrar och övriga semiakvatiska områden. Förekommande polygoner från sankmarksskiktet har fått ersätta de områden från markyteskiktet som de överlappar (ofta öppen mark).

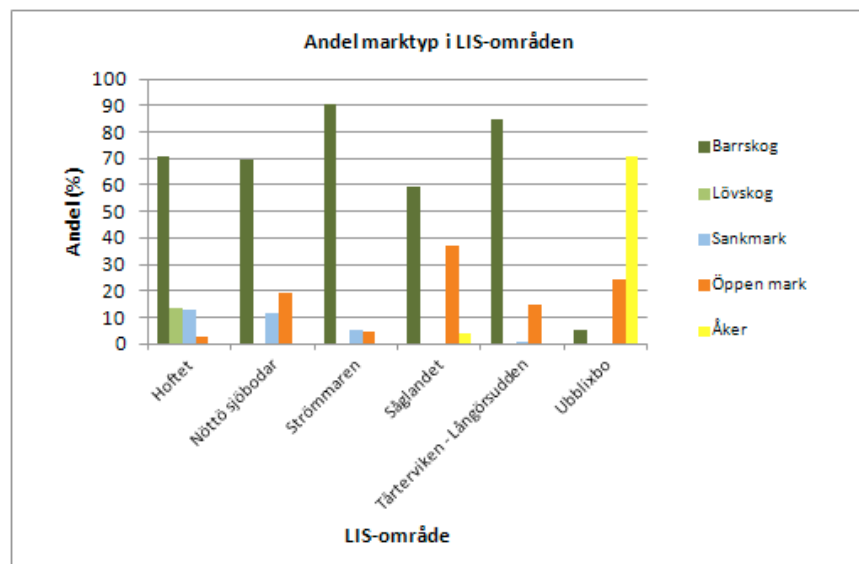
I arbetet ingick även en jämförelse med Översiktskartan, där områden med bebyggelse (industriområde och samlad bebyggelse) lagts ihop med övriga marktytor för att se om det blev någon skillnad i förekomst av bebyggda områden.

Marktyper inom LIS-områdena

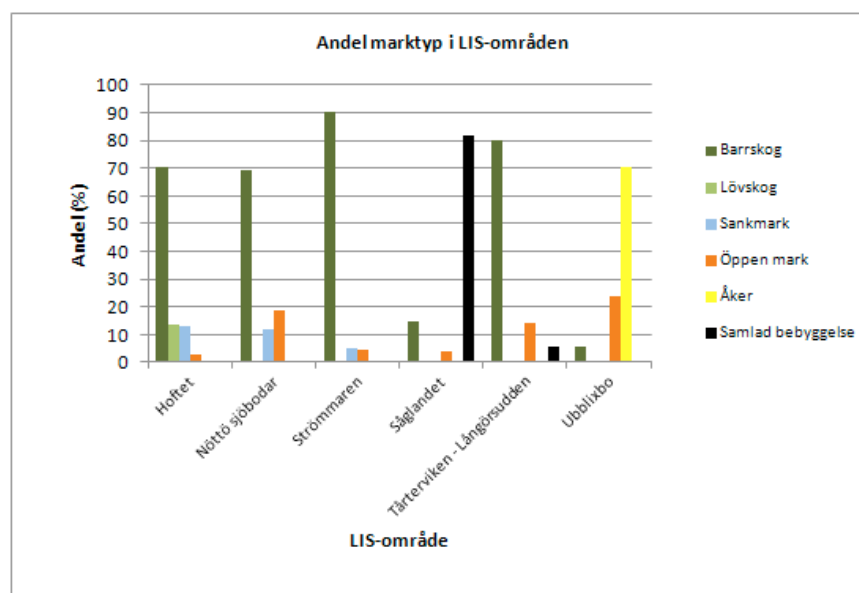
Fördelningen av olika marktyper inom LIS-områdena skiljer sig från de genomsnittliga strandsträckorna i kommunen.

I figur 3 visas fördelningen mellan marktyper i LIS-områden. I figur 4 visas andelen av olika marktyper när man kombinerar Fastighetskartans marktytor och Översiktskartans bebyggelse. Här kan man se att skillnaden framför allt blir tydlig i Säglandet och Långörsudden, där en stor del klassas som bebyggelse av Översiktskartan, men inget av Fastighetskartan.

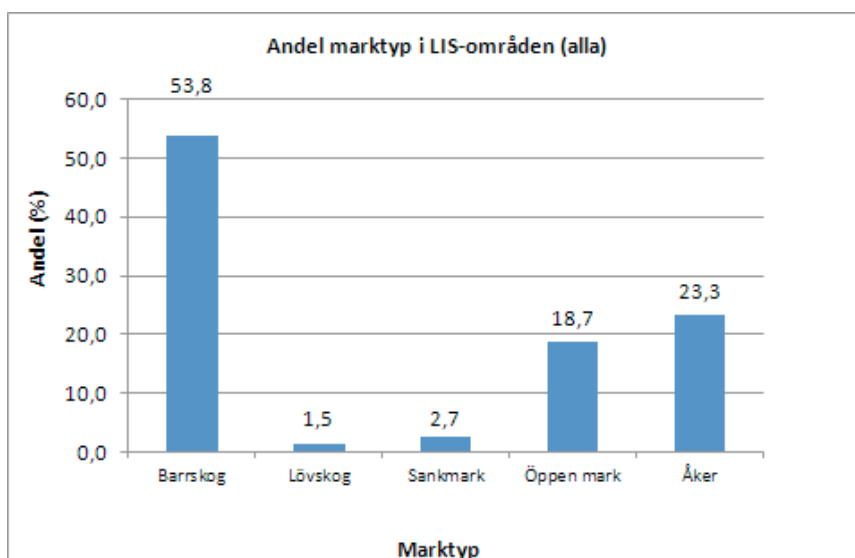
Figur 3. Andel (%) av arealen av olika marktyper i LIS-områden enligt GSD Fastighetskartan.

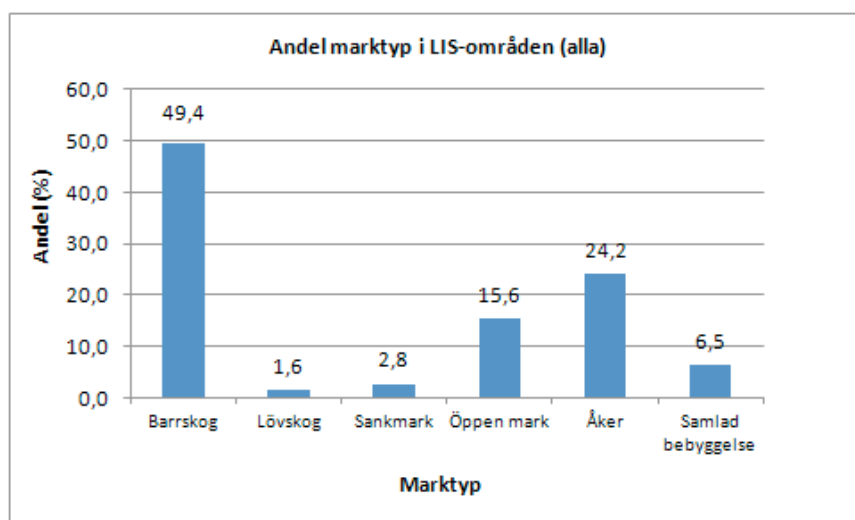
Figur 4. Andel (%) av arealen av olika marktyper i LIS-områdena enligt GSD Fastighetskartan och bebyggelse från Översiktskartan.

Om man i stället slår ihop alla LIS-områden för att se fördelningen av marktper bir resultatet som i figur 5. Sammanfattningsvis kan man säga att andelen sankmark inom LIS-områdena är mycket lägre än i kommunens strandzon som helhet – kanske inte så märkligt då man valt områden som lämpar sig för exploatering.

Figur 5. Sammanfattning av marktperfordelning för alla LIS-områden enligt Fastighetskartan.

Figur 6. Sammanfattning av marktperfordelning för alla LIS-områden enligt Fastighetskartan och Översiktskartan bebyggelse.

Bebyggelse och annan exploatering

Tierps kommun är en glesbygdskommun och de långa stränderna är till stor del obebyggda. Detta är en stor tillgång som bör förvaltas på ett ansvarsfullt sätt. Stränderna som kan tänkas vara mest attraktiva för bebyggelse är kusten samt Dalälven, även de större insjöarna har stora värden och viss bebyggelse.

Om man ser till graden av exploaterad mark inom strandskyddszonen i kommunen är endast ca 2 % mycket kraftigt exploaterad medan ca 5 % av ytan är kraftigt respektive tydligt exploaterad. Mindre exploatering förekommer på ca 8 % av marken och hela 80 % har ingen exploatering.

Den befintliga bebyggelsen ligger ofta längs vattendrag, då det historiskt varit den lämpligaste lokalisering med tanke på kommunikationer och vattenkraft.

De strandområden som har bebyggelse, har ofta också problem med tillgängligheten till stränderna. Strandområdena har här ofta en mer eller mindre tydligt privat karaktär.

Metodik för analys av exploateringsgrad

Metoden som använts för att bedöma exploatering är baserad på den s.k. strandexploateringsindikatorn som utvecklats av Länsstyrelsen i Stockholm (Mattisson m. fl 2003). Den bygger på en täthetsanalys av byggnader i rastermiljö där dock byggnaderna ligger i vektorformat. Områden delas in i 5 olika exploateringsgrader beroende på byggnadstäthet.

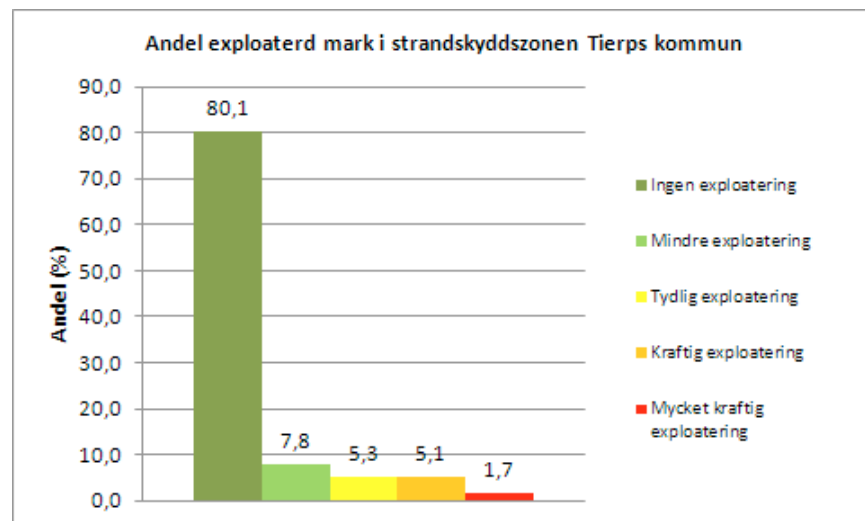
När grannskapsanalysen utförts gjordes en beräkning av hur stor andel av arean i strandzonen som indikerar exploatering enligt husindikatorn.

I ArcGIS Spatial Analyst användes funktionen point statistics för beräkning av hustäthet. Verktöget beräknar antal hus i ett grannskap runt varje rastercell. Grannskapet som användes var cirkulärt med 100 m radie. Klassindelningen är den som föreslagits i metodrapporten från Länsstyrelsen i Stockholm. Klass 1 är nollvärdet, d v s inga hus.

Klass	Benämning	Intervall
1	Ingen exploateringsindikation	0
2	Mindre exploateringsindikation	1-2
3	Tydlig exploateringsindikation	3-5
4	Kraftig exploateringsindikation	6-13
5	Mycket kraftig exploateringsindikation	>14

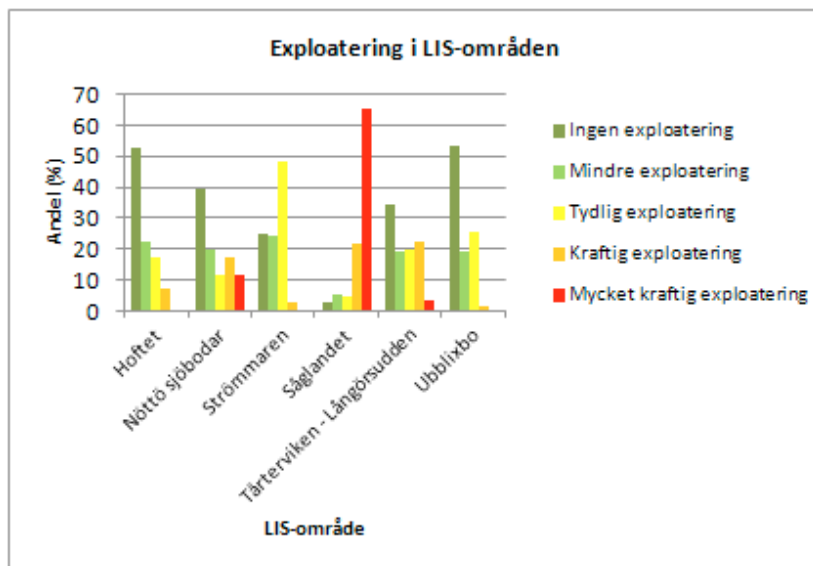
Underlagsmaterial

Fastighetskartan har använts som källa till byggnader. Skiktet bl_0630_polyline användes som utgångspunkt. Det innehåller kantlinjer för byggnader. Det konverterades till ett punktskikt – bl_punkt.

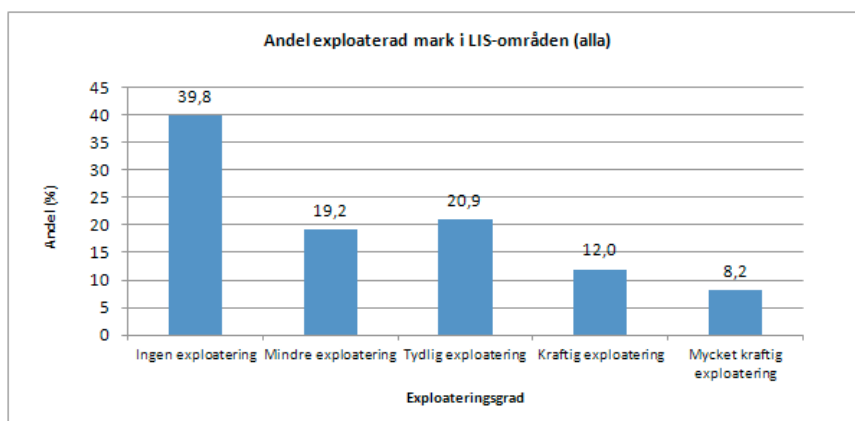
Figur 7. Andel exploaterad mark i strandskyddszonen i Tierps kommun

Om man undersöker respektive LIS-område när det gäller exploateringsgrad finner man att andelen exploaterad mark skiljer sig i hög grad (figur 8).

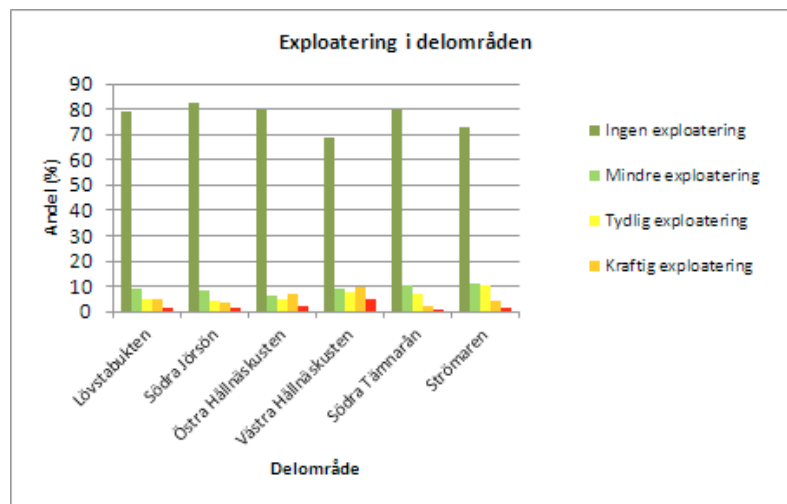
Figur 8. Andel exploaterad mark uppdelat på klasser för alla LIS-områden.

Om man lägger ihop alla LIS-områden och tittar på exploateringsgraden ser bilden ut som i figur 9.

Figur 9. Andel exploaterad mark uppdelat på klasser för LIS-områden.

För att se om vissa delar av kusten är mer exploaterade än andra har även delsträckor undersökts (figur 10).

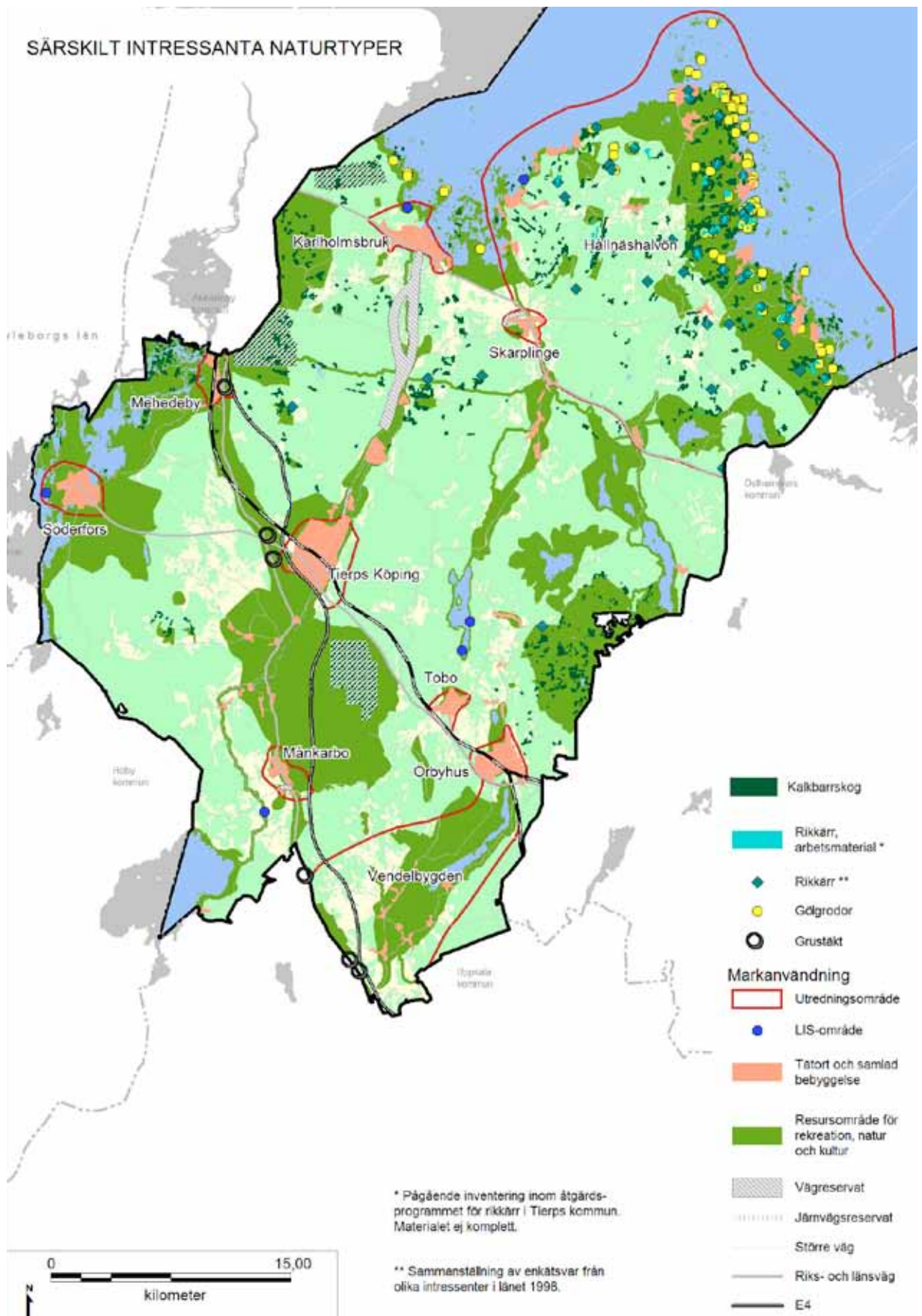
Figur 10. Andel exploaterad mark uppdelat på klasser för delområden.

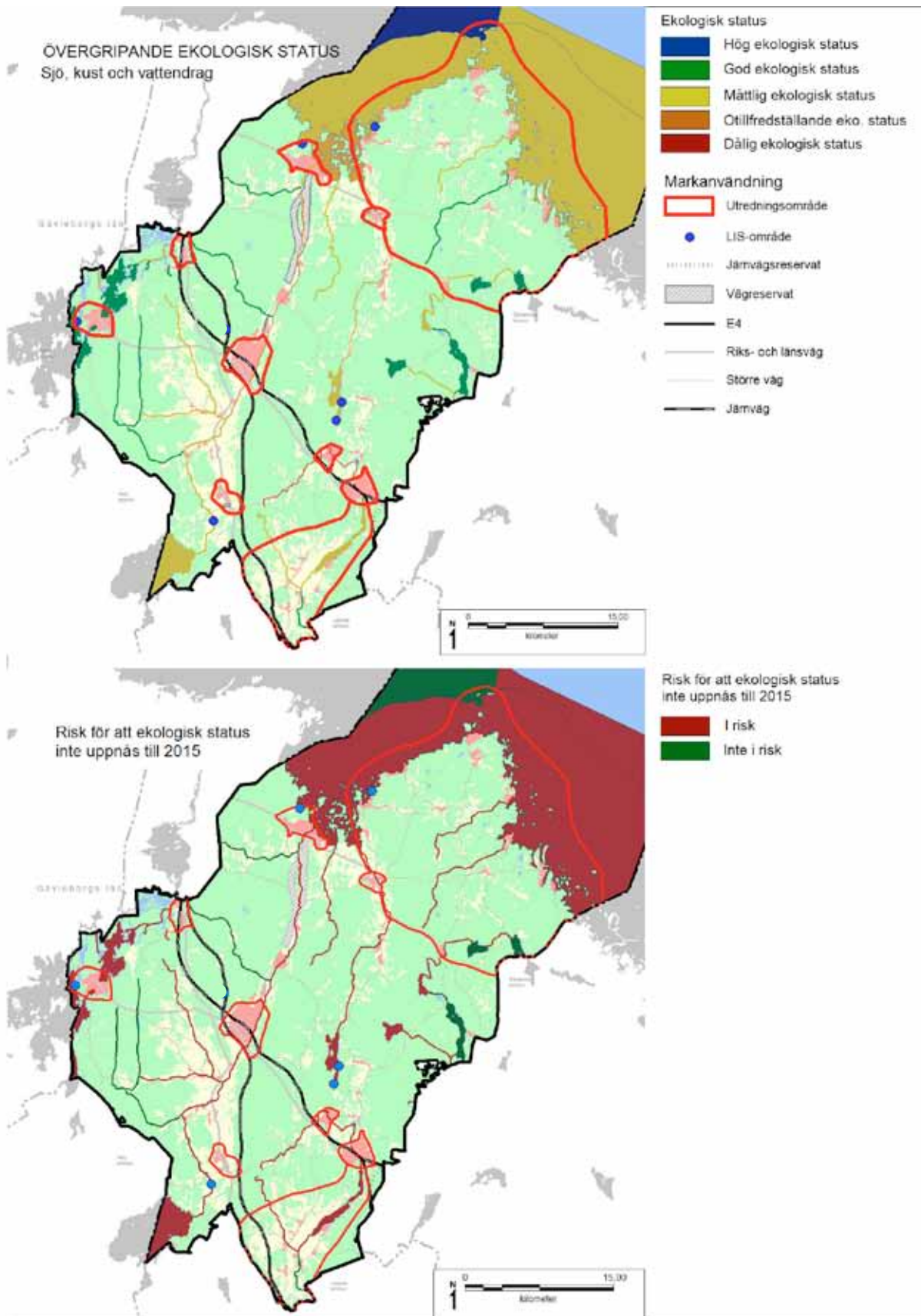
Naturvärden längs stränderna

Både kusten och Dalälven har mycket höga biologiska värden med stor betydelse för fåglar och som uppväxtområde för fiskar. Kusten är flack och starkt påverkad av landhöjningen, vilket ständigt skapar nybildning av naturtyper, där grunda havsvikar snörs av till sjöar. De grunda havsvikarna är viktiga för fiskreproduktion och samtidigt känsliga för påverkan av föroreningar eller muddring. Nedre Dalälven är ett gränsområde mellan nordligt och sydligt med en unik sammansättning av arter. Forsmarksåsystemet är av riksintresse för naturvärden med flera stora oexploaterade sjöar, exempelvis Finnsjön. Framför allt utmed kusten finns ett flertal naturreservat, många av dessa är även utpekade som Natura 2000-områden.

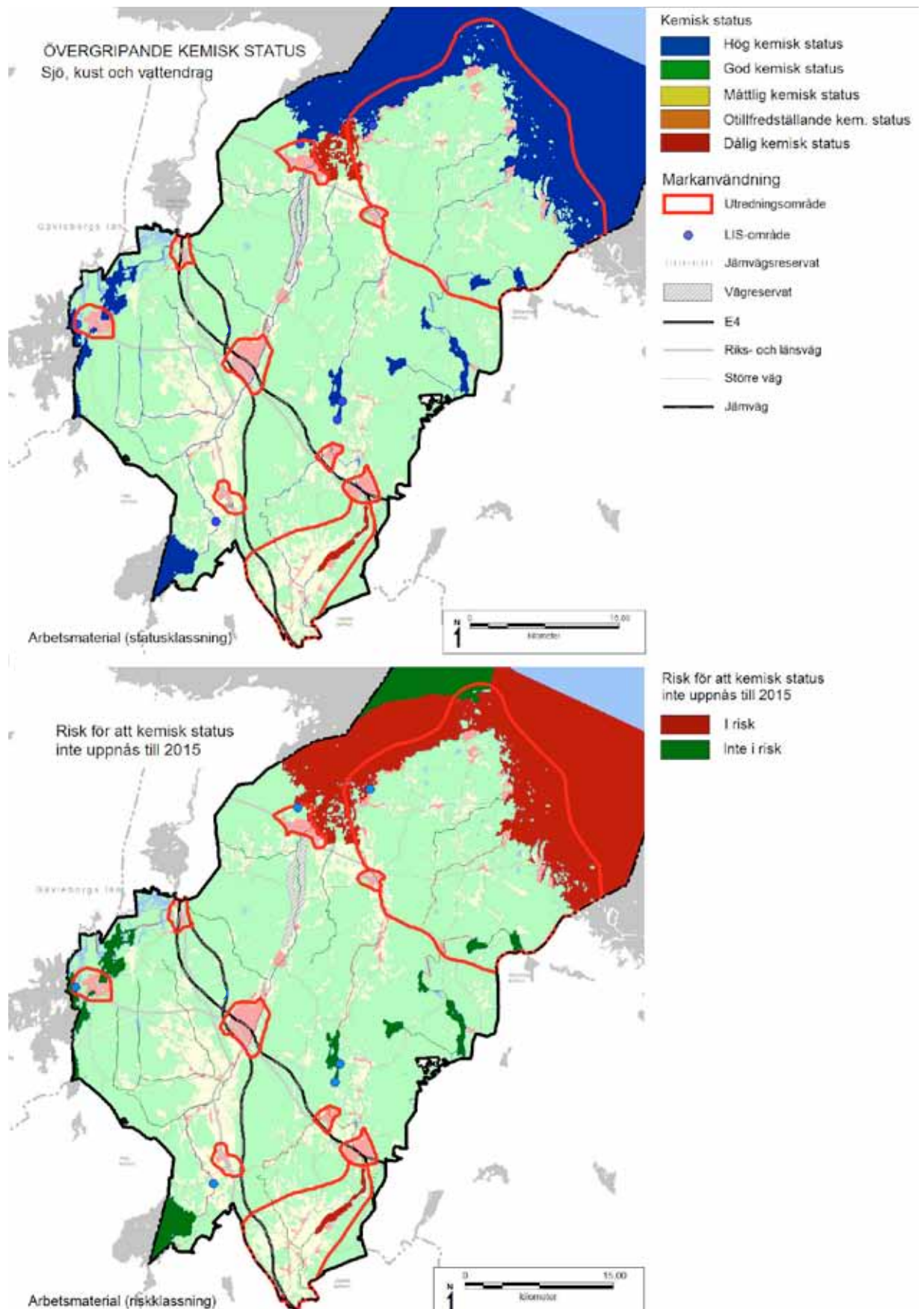
Många fiskarter har minskat kraftigt under senare tid, en trolig anledning är bristen på lek- och uppväxtområden. Grunda vikar är generellt sett viktiga reproduktions- och uppväxtlokaler för fisk, främst gädda och abborre. Att restaurera och skydda lek- och uppväxtområden för fisk är en del i arbetet för miljömålet levande sjöar och vattendrag, och viktigt för att bevara ett långsiktigt bärkraftigt fiske.

Hoten mot naturvärdena i kustvattnet består till största delen av övergödning genom läckage av näringsämnen, utsläpp från industrier och båtar, muddring, vattenreglering av vattendragen och andra aktiviteter som förändrar bottenförhållandena eller hindrar fisklek. Vattenmyndigheten för Norra Österjös vattendistrikt har bedömt att kommunens kustvatten har otillfredsställande till måttlig ekologisk status beroende på övergödning och förorenande ämnen (koppars, krom, zink och dioxiner). Kommunens kustvatten uppnår ej heller god kemisk status på grund av för höga halter av exempelvis kvicksilver, TBT och bly. Områdena kan ses på statuskartorna i avsnitt om vattendrag och sjöar.

Kartorna visar överst vilken ekologisk status kommunens vattenförekomster har idag, samt, nederst, hur stor risken är att god status inte kan uppnås till mål-datum 2015.

Kartorna visar överst vilken kemisk status kommunens vattenförekomster har idag (undantaget kvicksilver), samt, nederst, hur stor risken är att god status inte kan uppnås till mål-datum 2015.

Kommunen ska i alla möjliga sammanhang, exempelvis i tillståndsgivning och i planarbete, medverka till att näringsbelastningen till havet minskar. Grunda vikar är särskilt känsliga för ökad näringstillförsel, i synnerhet de trösklade vikarna har mycket sköra ekosystem. Andra opåverkade och känsliga områden som behöver förstärkt hänsyn är Östra Lövstabukten, Björns skärgård, Handviken och Ängskärsviken.

Friluftsliv

Runt och i tätorterna är stränderna viktiga för rekreation. Vid kusten och några av insjöarna finns fritidshusområden, de obebyggda delarna i anslutning till dessa blir väldigt viktiga för rekreation. I övrigt nyttjas främst sjöarnas stränder av det rörliga friluftslivet, vattendragen mycket av fiskare och kanotpaddlare. Upplandsleden och andra vandringsleder går förbi Dalälven och några av insjöarna. Campingar finns vid Dalälven och kusten.

Småbåtshamnar och aktivt båtliv finns på ett flertal ställen längs kusten, i Dalälven och i de större sjöarna. Fiske, nästan uteslutande fritidsfiske, bedrivs överallt. Mest känt är förmodligen Dalälvens sportfiske.

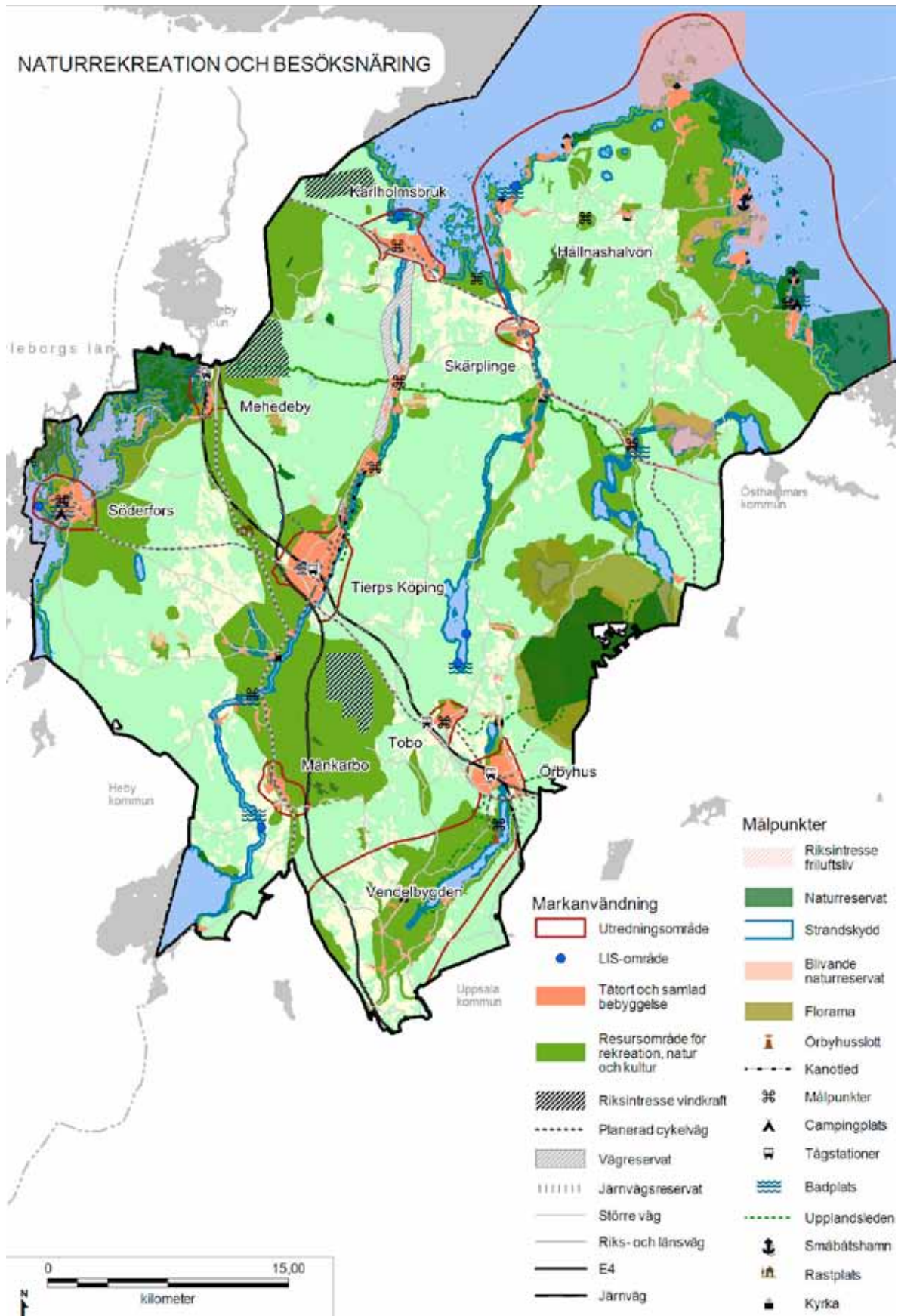
Hamnarna är främst småbåtshamnar som drivs av båtklubbar och hamnföreningar. Djuphamn finns i Ängskär och Fagerviken. Gästhamnar vid havet finns bland annat i Ängskär, Fagerviken, Klungsten, Sikhjälma, Fågelsundet, Gudinge och Karlholm, dessa erbjuder gästplatser och olika grad av service. Den snabba landhöjningen gör att båthamnarna grundas upp och kan behöva flyttas eller muddras.

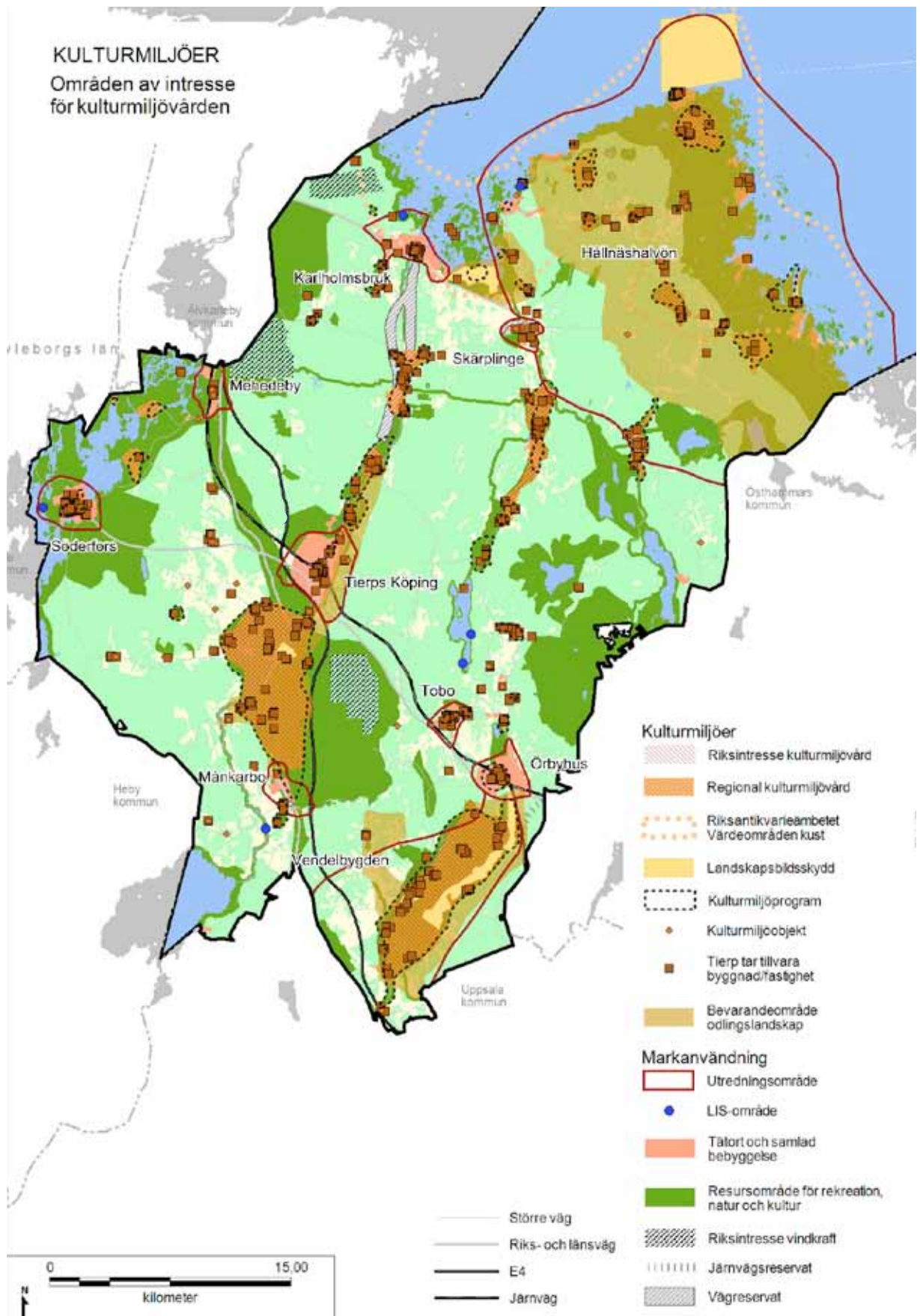
I Tierps kommun finns goda fiskemöjligheter, såväl i sjöar och vattendrag som till havs. Det största fisket idag är fritidsfisket som är en stor besöksnäring. Idag finns endast fem licensierade yrkesfiskare kvar. De bedriver ett kustnära fiske från små båtar. Vid kusten är fisket efter gädda, abborre och sik stort. I Dalälven är fisket av ädelfisk, gös och gädda internationellt känt och lockar turistande sportfiskare från hela Europa.

I kommunen finns långa strandsträckor, av särskilt stor betydelse är stränderna utmed Dalälven och havet. Strandmiljöer och möjlighet till vattenkontakt har stor betydelse och högt värde för människors rekreation. Det båtburna friluftslivet bör ha goda möjligheter att finna isättningsplatser, gästplatser och naturhamnar. Vid flera fritidshusområden är tillgängligheten till stränderna dålig, den behöver förbättras. Genom att peka ut dem som LIS-områden och utveckla dem så ställs också kravet att göra stränderna mer tillgängliga och hitta hållbarare hamnlösningar.

Stor del av stränderna är oexploaterade och ofta svårtillgängliga för friluftsliv både p.g.a. av långt avstånd till vägar samt genom svårforcerad terräng. Även det brukade odlingslandskapet gör många stränder otillgängliga.

I de större orterna längs stränderna finns service i form av butiker, restauranger mm. Vi kusten finns främst på sommaren enstaka caféer, kiosker och försäljning av produkter. Övernattningsmöjligheter finns sparsamt vid Dalälven och kusten. Hållnähalsvön har egen hemsida med information

och ett flertal aktiviteter anordnas främst under sommaren. Vid Dalälven finns NeDa (Nedre Dalälvens intresseförening) som driver ett aktivt marknadsföringsarbete med hemsida och information riktad internationellt. Vid flera av sjöarna finns aktiva föreningar som arbetar med utveckling, information och skötsel.

Kommunala friluftsbad finns i Tierp, Fagerviken, Karlholmsbruk, Lövsta- bruk, Mehedeby, Ubblixbo, Ullfors, Ångskär, och områden för att umgås, ströva och bada måste säkerställas.

Det råder uppenbar brist på logi för besökare. Till småbåtshamnarna är köerna ofta långa. Besöksnäringen begränsas både av brist på marknadsföring men också av brist på tillgängliggjorda områden.

Kulturmiljö

Industri och bruksmiljöer har varit en viktig del av Tierps kommuns historia och många av de kulturhistoriska värden som man idag finner längst kommunens stränder är associerade med dessa miljöer. Tobo bruk från 1600-talet är de äldsta av brukensorterna. Karlholms bruk vid kusten och Södersfors bruk vid Dalälven uppvisar idag arkitekturhistoriskt intressanta bebyggelsemiljöer med tydliga spår från 1700-talet. Strömsbergs bruk från 1700-talet var Upplands enda järnbruk. Lövsta bruk var under samma tids- epok landets främsta vallonbruk. Dessa bruksorter är idag utpekade som riksintressen för kulturmiljövården.

Tierps kommun har även flera stora sammanhängande odlingslandskap med lång historia som sätter sin prägel och visar sin historia i landskapet. Dessa är ofta belägna längst kust, sjö och vattendrag där marken varit naturligt bördigare och människor lättare kunnat färdas. Hela Hällnäs- halvön, Ledskär samt större delen av Tämna- rån dalgång och området kring Ven- delsjön är upptagna i Tierps kommuns ”Bevarandeområden för odlings- landskapet”, som rymmer stora kulturhistoriska värden.

Hällnäsbygden har ett mycket välbevarat, ålderdomligt småskaligt och ste- nigt odlingslandskap med välbevarad äldre bebyggelse. Området kolonise- rades redan under vikingatid och tidig medeltid. Inom området finns även ett mindre område av riksintresse för kulturmiljövården som sträcker sig ut mot kusten – riksintresse Hållen och Fågelsundet. Den del av riksintresset som berör kusten utgörs av Fågelsundets fiskehamn som är Upplands störs- ta fiskehamn med hamnlämningar från medeltiden och framåt. På Häll- näs- halvön finns även flera områden av intresse för den regionala kulturmil- jövården samt områden upptagna i Tierp kommuns kulturmiljöprogram.

Bevarandeområdet Ledskär utgörs till stor del av flacka, strandnära ängs- marker. Här finns även mindre områden upptagna i kulturmiljöprogram- met och kulturhistoriskt intressanta byggnader. Bevarandeområdet Täm- narån dalgång karaktäriseras av delvis öppna, betade marker och delvis busk- och trädbevuxna raviner. I södra delen av bevarandeområdet och vidare västerut överlappar även område av intresse för den regionala kultur-

miljövården samt riksintresset Tierpsslätten. Även riksintresset karaktäriseras av odlingslandskapet där bygdens framväxt kan följas 4000 år tillbaka i tiden, från stenålder till dagens byar.

Vendelbygdens bevarandeområde sammanfaller till större delen med område av intresse för den regionala kulturmiljövården samt riksintresset Vendel som täcker upp hela Vendelsjöns strand. Förutom jordbrukslandskapet finns här bl.a. landets största och rikaste båtgravfält. Längs Strömarån finns ännu ett riksintresse karaktäriserat av odlingslandskapet, Riksintresset Österlövsta. Här finns bland annat en 1400-talskyrka samt stora präst- och komministergårdar från 1700-talet.

Utöver dessa kulturhistoriskt värdefulla områden finns även många fornlämningar från stenålder och framåt, byggnadsminnen och andra kulturhistoriskt intressanta byggnader längs Tierps stränder och kust.

Kulturhistoriska värden inom LIS-områden

Nordösta delen av LIS-område Tärterviken-Långörsudden ligger inom område utpekad i kommunens kulturmiljöprogram. Här finns bland annat Källarberget med sin lotsstuga från första delen av 1900-talet. Inom LIS-området förekommer även äldre kulturhistoriska lämningar. Bland annat förekommer gravar från bronsåldern i form av stenrosen (RAÄ Hållnäs 148:1, Hållnäs 146:2, fasta fornlämningar) samt jaktvärn för fångst av säl eller fågel från 1500-talet (RAÄ Hållnäs 148:2, övrig kulturhistorisk lämning) och en fångstgrop för fångst av större däggdjur såsom älg eller varg (obestämd tid, RAÄ 146:1, övrig kulturhistorisk lämning).

Vid LIS-området Ubblixbo kan fornlämningar förekomma, här finns objekt från Skogsstyrelsens notering Skog och historia. Dessa objekt kan vara fornlämningar, men måste undersökas av riksantikvarieämbetet innan klassificering kan ske.

Säkerhet

Tierps kommun har en mycket flack kust. Det geografiska läget vid Östersjön och det flacka landskapet gör klimatet fuktigt och maritimt. Klimatet i området är relativt nederbördsrikt och vindpinat. Uppsala län har hittills inte varit särskilt riskutsatt för extrema översvämningar som bildats på grund av höga flöden. SMHI:s utredning om högsta flöde och extrema flöden med 100års återkomst, så kallade 100-årsflöden, visar dock på stor översvämningsrisk kring de större älvarna Dalälven och Tämnrån.

Översvämningsrisken kommer dock att öka med de rådande klimatförändringarna. De klimatfaktorer som först och främst kommer att påverka förekomsten av översvämningar är antalet dagar med extrem nederbörd, vilket i sin tur ger lokala extrema flöden. Den extrema nederbörden förväntas öka i länet med mellan 5- 10%. Förekomsten av 100-årsflöden, förväntas dock hålla samma nivå eller minska i länet vilket beror på en mindre vårflod och en ökad avdunstning. Analyser av de rådande klimatförändringarna visar

enligt Klimat- och sårbarhetsanalys för Uppsala län (2009) att nederbörden vintertid kommer att öka med mellan 20-60 % medan sommarnederbörden beräknas ligga på liknande nivåer som under referensperioden 1961-1990.

Även längs kusten finns ökad risk för översvämning, risken minskar dock något tack vare den rådande markhöjningen efter inlandsisens tillbakagång. Sammantagen bedöms havsnivån inom en 100 årsperiod att stiga med ca 0,5 meter. De ökade flödena och den stigande havsytan medför att bebyggelse som ligger runt +5 meter över vattennivån ligger inom riskzonen för översvämningar. Detta skulle medföra att bebyggelse som idag ligger inom kustzonen och i andra strandnära områden skulle drabbas, eller riskera drabbas, av översvämning.

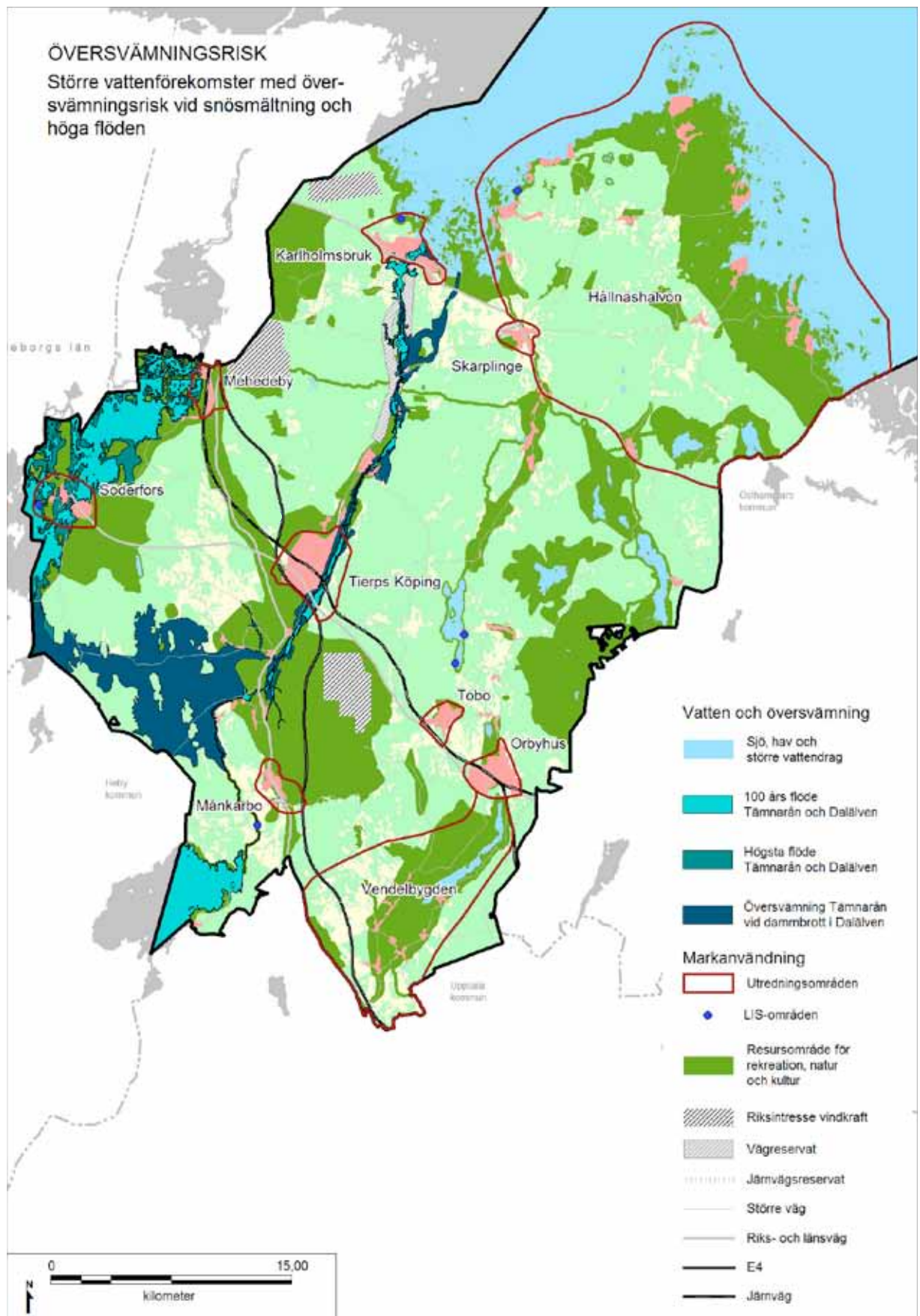
Förutom höga flöden är dammbrott en risk associerad med översvämning inom kommunen. Sannolikheten för dammbrott bedöms som låg, men om ett dammbrott skulle inträffa kan konsekvenserna bli stora. Tierps kommuns två dammanläggningar är klassificerade 1B (den näst högsta riskklassen enligt RIDAS, sannolikheten för förlust av människoliv eller för allvarlig personskada är icke försumbar och att sannolikheten är beaktansvärd för allvarlig skada på viktiga samhällsanläggningar). Dessa är huvuddammen i Söderfors och dammanläggningen Untra. Tierps kommun kan även påverkas av dammbrott i närliggande kommuner, vid brott på annan plats i Dalälven riskerar stora delar av området mellan Ingsjön och Kyrkbyn att översvämmas.

Den ökade risken för översvämningar, ras och skred medför även ökad risk att kemiska ämnen och smittämnen sprids från förorenad mark och gamla deponier. Det finns därför en ökad risk för förorening av framförallt lokala vattentäkter och betesmarker.

Ytterligare en risk associerade med stränderna är erosion, ras och skred. Tidigare erosionskartering längst kusten har visat på erosionsrisk vid kusten kring östra Karlholmsbruk, sträckan Nordmaren-Yttergrund-Kungsgrund, Rosholm samt Vedlösaviken. Kartering av erosionsrisk kring vattendrag och sjöar saknas. Kartering av ras och skredbenägna stränder saknas helt, men har varit ovanliga företeelser i länet. Generellt sägas att erosions-, ras och skredrisken kommer att öka längs stränderna på p.g.a. ökade extremflöden.

Säkerhet inom LIS-områden

LIS-områdenas natur som strandnära läge gör dem extra utsatta för risker associerade med översvämningar, erosion, ras och skred. Risk för främst översvämning och men även ökad risk för erosion, ras och skred i samband med klimatförändringarna finns därför inom samtliga LIS-områden. Det är dock endast LIS-området Hoftet och Ubblixbo som ligger inom utpekade riskområde för översvämning enligt beräkningar på Dalälvens och Tämnanrans högsta flöde och 100 års flöde. Vid Hoftet är översvämningområdet mer omfattande. Hoftet är dessutom i extra utsattläge om ett dammbrott skulle vid huvuddammen i Söderfors. Höfttet skulle även kunna påverkas av ett dammbrott vid annan plats i Dalälven.

För LIS-områdena längst kusten, Nöttö sjöbodar och Tärterviken, är översvämningsrisken främst associerad med den stigande havsnivån. Mindre risk för översvämning p.g.a. höga flöden kan dock förekomma från intilliggande mindre vattendrag. Risken för översvämning kring LIS-områdena Strömaren och Säglandet, vid sjön Strömaren är oklar.

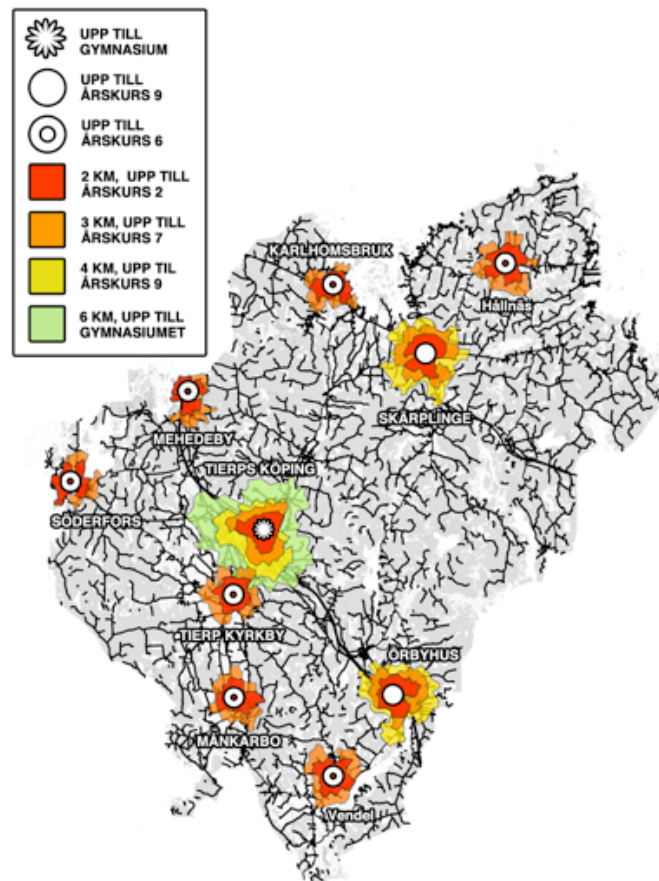
Service

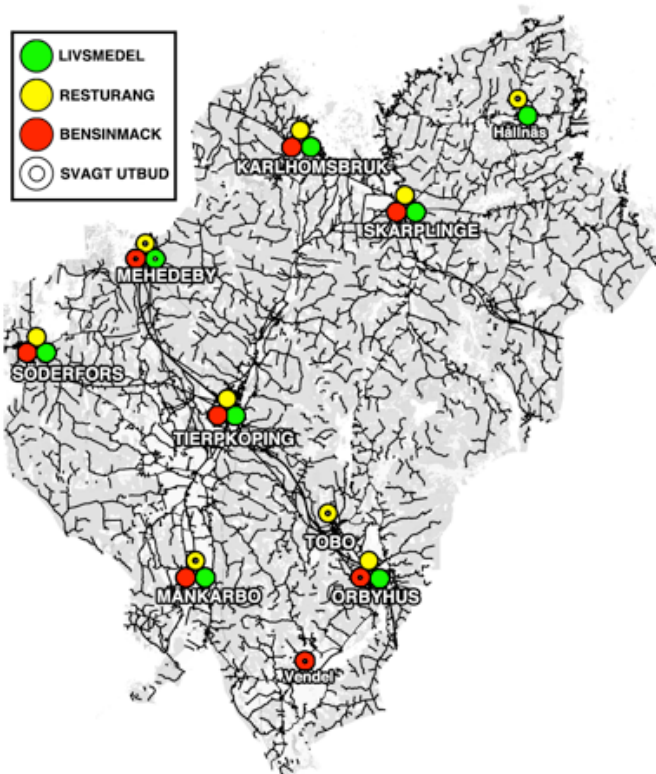
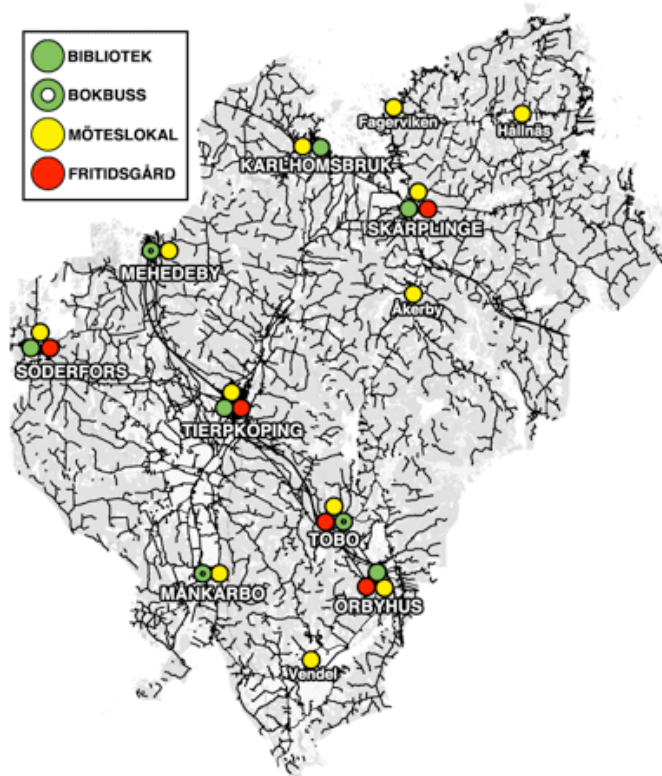
Tillgången till service av olika slag finns översiktligt beskriven i översiktsplanen. De tre kartorna nedan är tagna ur ÖP.

Kommunen är relativt glest befolkad, med befolkningen spridd på ett stort antal tätorter. En stor del av servicen är koncentrerad till orterna längs järnvägen och E4, men finns också längs riksväg 76 (Karlholmsbruk och Skärplinge) samt i Söderfors.

Skolor med låg- och mellanstadium finns spridd i kommunens tätorter. Möjligheterna att erbjuda skolskjuts är begränsad och kan bara erbjudas i tätorternas omedelbara närhet. Högstadium erbjuds i tre orter, medan gymnasium finns att tillgå i centralorten Tierp.

Tillgången till bibliotek och kommersiell service följer ett liknande mönster.

Aktuella strand- och kuststräckor

För att kunna förstå den situation som råder i och kring de föreslagna LIS-områdena, beskrivs de olika strandsträckorna nedan.

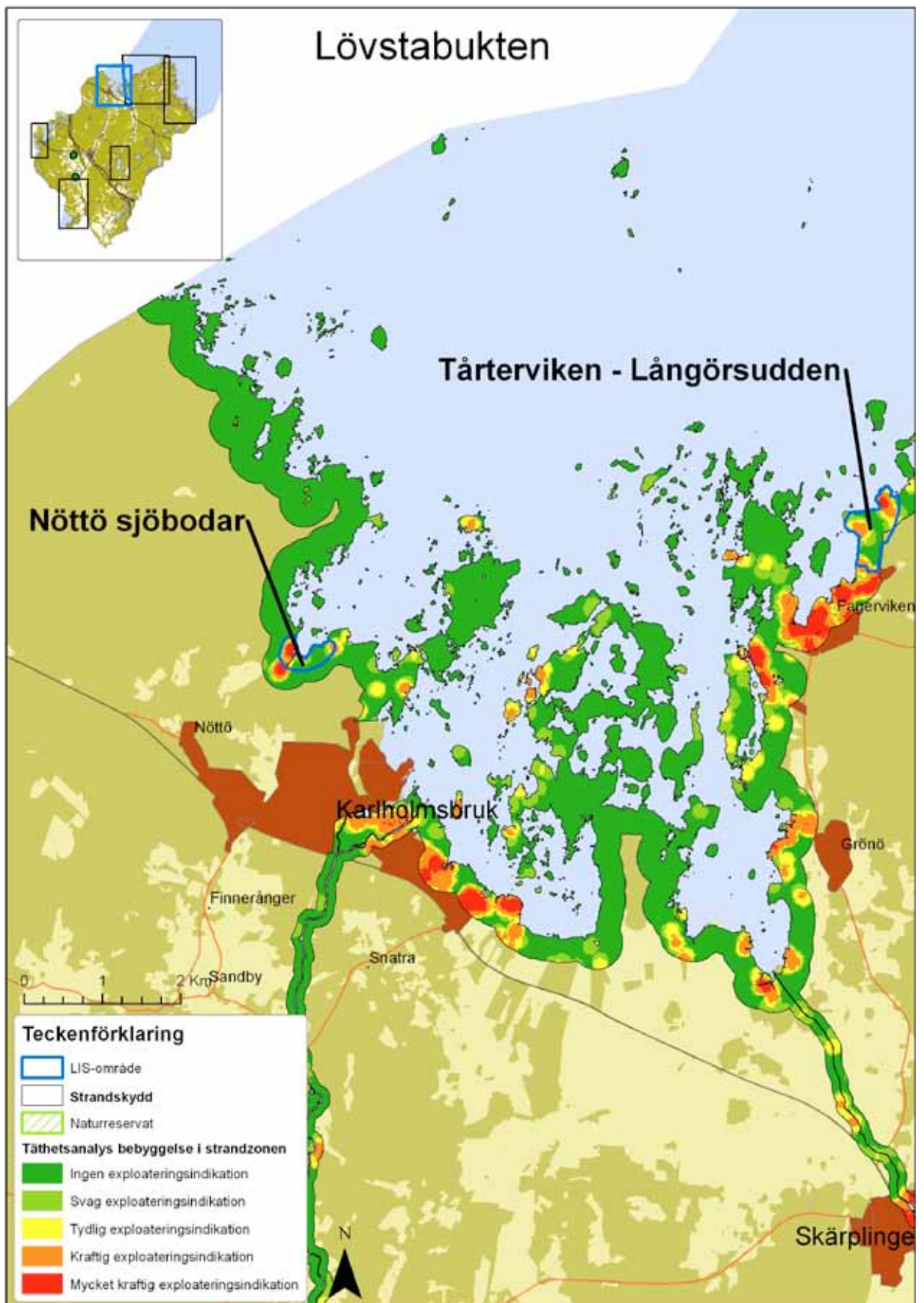
Kustområdet Lövstabukten

Lövstabukten ligger i den norra delen av Tierp kommuns kustområde och angränsar till Älvkarleby kommun. Liksom Hållnäshalvön har kustområdet utmed Lövstabukten stora värden och liknande förhållanden och det östra kustområdet hör till Hållnäshalvön. Kuststen är förhållandevis oexploaterad men ett par mindre samhällen finns utmed kuststräckan där Karlholmsbruk är den största. Norr om Karlholmsbruk är kusten i det närmaste oexploaterad hela vägen upp till kommungränsen. Här finns ett stort inslag av våtmarker, varav många är av rikkärrstyp. I många av våtmarkerna finns grunda små sjöar där den hotade gölgrödan lever. I övrigt domineras marken av barrblandskog. Kalkhalten i området är hög vilket ger speciella förutsättningar för exempelvis orkidéer och örtrika skogar.

Karlholmsbruk är som är den största orten är av stort kulturhistoriskt intresse och här bor idag ca 1300 invånare. I samhället finns ett aktivt föreningsliv som aktiverar byborna. Tre småbåtshamnar finns centralt vid Vita Magasinet och i Nöttö samt Snatra. Utmed västra Hållnäs-kusten ligger Fagerviken och Storsand vilka är gamla fiskarsamhällen. I övrigt ligger det spridda fritidshus och några mindre gårdar utmed kusten.

Området är förhållandevis känsligt för saltinträngning i dricksvattnet och över lag är det brist på grundvatten. Hanteringen av VA behöver ses över om exploateringsstrycket ökar i kustområdet.

Delar av området utgör (LIS-områden) och behandlas i bilaga och avsnittet om dessa.

Kustområdet Hållnåshalvön

Hållnåshalvöns stora värden, möjligheter och svårigheter behöver belysas i en fördjupad översiktsplan. Avgränsningen för utredningsområdet omfattar Lövstabruk för att visa de viktiga historiska sambanden med utskeppningen av stångjärn från Ängskärs hamn samt berör Skärplinge och Karlholm för att även ta upp deras betydelse för Hållnåshalvön.

Området är unikt i Sverige genom sin långa oexploaterade nordvända kuststräcka. Hållnåshalvön är mycket flack och ligger i huvudsak under 15-meterskurvan. Kusten är starkt präglad av landhöjningen som genom naturlig succession ständigt skapar nya naturmiljöer. De grunda vikarna med kranalger är viktiga för fiskens reproduktion och senare när de snörs av blir de boplatser för den hotade gölgrodan. Kalkhalten i området är hög vilket ger speciella förutsättningar för exempelvis orkidéer och örtrika skogar. Hållnåskusten är värdeaktuell enligt skogsskyddsstrategin, se avsnitt skogsbruk. Det ålderdomliga småbrutna odlingslandskapet med stengärdsgårdar och odlingsrösen har stora kultur- och naturvärden. Länets första kulturresevat, Lingnåre, brukades av vikingar då havsnivån låg 7,5 m över dagens nivå. Byarna anlade sina fiskelägen vid strandlinjen som ständigt försköts, än i dag är uppgrundningen genom landhöjning ett stort problem för båttrafiken. Upplands största fiskeläge, Fågelsundet, ligger längst ut på halvön. Av ett omfattande yrkesfiske återstår endast en handfull verksamma yrkesfiskare spridda längs kusten.

I hjärtat av Hållnås ligger centralorten Edvalla. Här finns service i form av affär, förskola och skola. Sommartid öppnas caféer på flera håll och lokalproducenter har gårdsförsäljning till besökare och sommarboende. Allt fler flyttar permanent till sina fritidshus ute vid kusten och då oftast efter pensionen vilket ökar behovet av kommunal service i form av hemtjänst mm. De grunda havsvikarna är mycket känsliga för näringsbelastning vilket ställer stränga krav på avloppslösningar.

Brist på grundvatten och risk för saltinträngning på främst östra delen av Hållnåshalvön ställer också krav på vattenlösningar som inte förstör dricksvattnet för de befintliga brunnarna. Brist på dricksvatten och risk för saltvatteninträngning är vanlig. Kommunala verksamhetsområden för VA finns i Fagerviken, Edvalla, Vavd (endast avlopp) och Slada (endast avlopp). VA-ledningar förbinder Fagerviken med Skärplinge. Kapaciteten i vattenledningen måste förstärkas om Fagerviken och närområde ska kunna utvecklas. Edvalla har problem med vattentillgång och -kvalitet. I Slada byggs ett nytt reningsverk. I Lövstabruk är det måttlig kapacitet för dricksvatten och god för spillvatten. Under översiktsplanens löptid kan det bli aktuellt att koppla ihop Lövstabruk med Skärplinge och lägga ner de lokala verken i Lövsta.

Klimatförändringarna som medför höjning av havsnivån kommer lika starkt som landhöjningen att påverka den flacka Hållnåskusten. Planeringen av området bör hela tiden uppdateras med de färskaste forskningssiffrorna och noggranna höjdkarteringar och konsekvensutredningar behöver göras.

Rekommendationer och åtgärder för Hållnåshalvön som föreslås i ÖP 2010 – 2030

Följande riktlinjer föreskrivs i ÖP:

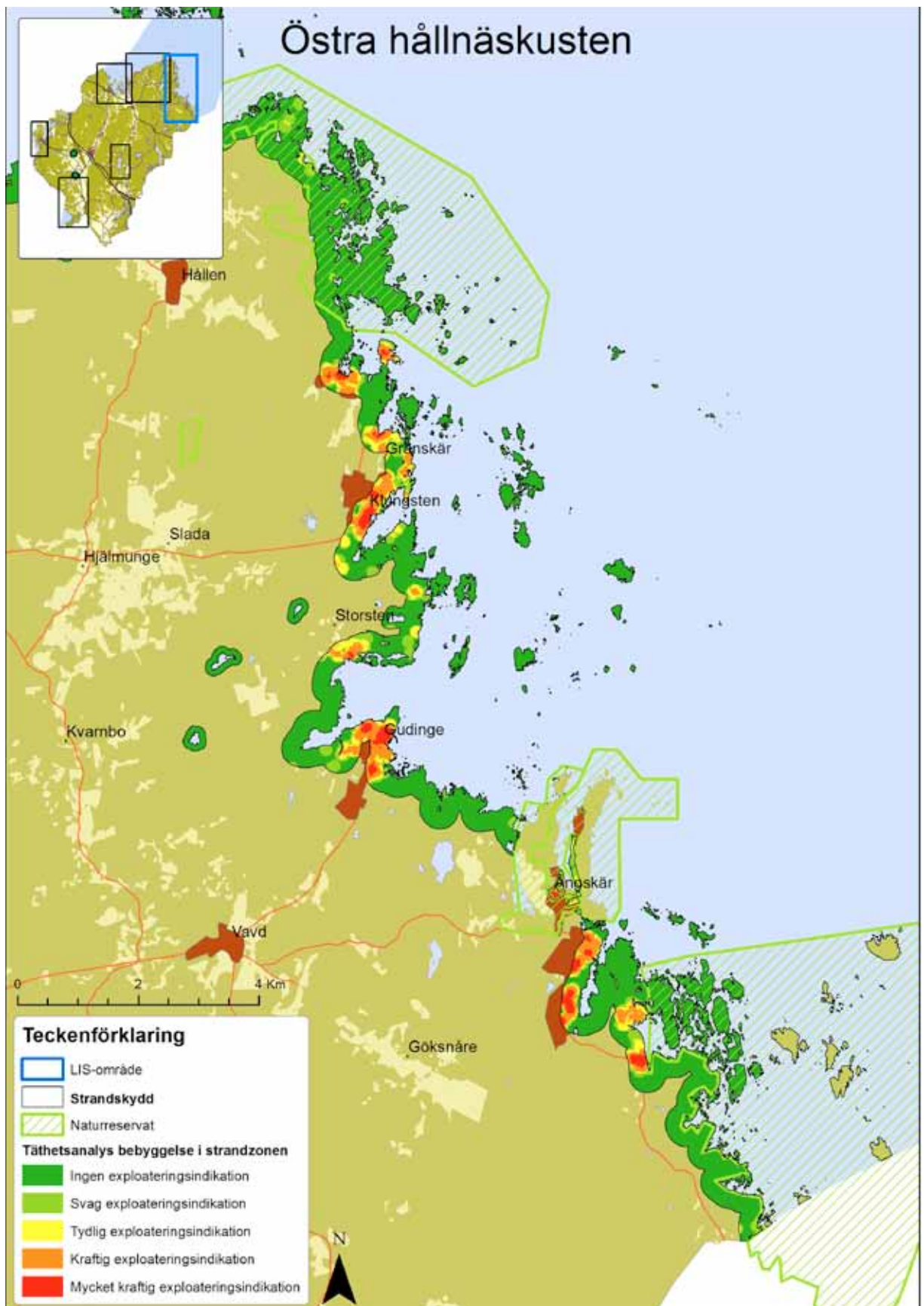
Rekommendationer

- Nya båthus tillåts endast om de inte har övernattningsmöjlighet och om det är särskilt motiverat med båthus i stället för plats vid skyddad brygga
- Alla åtgärder ska ta hänsyn till en höjd havsnivå
- Inom utpekade allmänna intressen bör man vara restriktiv med att tillåta ny bebyggelse
- Utanför utpekade allmänna intressen bör 2 kap 5-7 § (2:3-4) PBL särskilt beaktas med hänsyn till vattenförsörjning, kommunikationer och kommunal service. Om någon av dessa frågor inte kan ordnas på ett tillfredsställande sätt inom ramen för ett förhandsbesked eller bygglov skall detaljplan upprättas i enighet med 4 kap 2 § PBL (5:1).

Åtgärder

- Översyn av hamnarna i samarbete med hamnföreningarna för att få ett helhetsgrepp över hamnar och deras nutida samt möjliga framtida funktion.
- Utredning över lämpliga hamnlägen med hänsyn tagen till landhöjning och klimatförändringarna med både höjd havsnivå och extremare väderförhållanden
- Konsekvensutredning om havsnivåhöjningar med hänsyn även till extremare väder med sjösprång och höga flöden

Nedre Dalälven

Nedre Dalälven är i Miljöbalken 4 kap 2 § utpekad som riksintresse för turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen. Området är även utpekad som riksintresse för friluftslivet och naturvården, båda enligt 3 kap 6 § MB. Söderfors är också skyddad som kultur.

Bestämmelserna i Miljöbalken skyddar särskilt områdenas värden för turism och friluftsliv. De utgör emellertid inget hinder för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Värdena för turism och friluftsliv är flerfaldiga. Naturälskaren finner en växlande natur med oerhörd artrikedom, fiskaren olika typer av fiskevatten och den kulturellt intresserade en anrik miljö att promenera i.

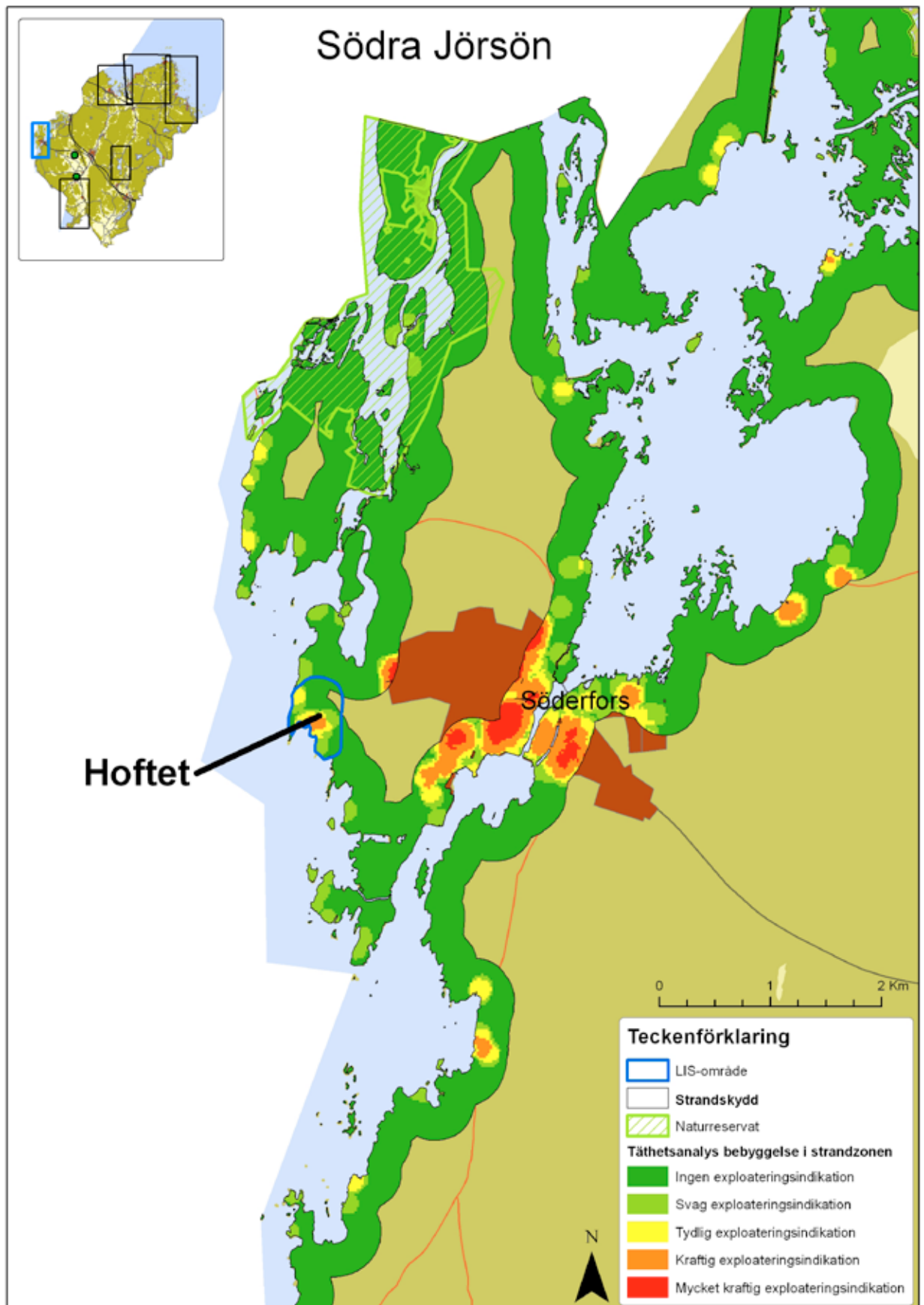
Möjligheterna att utveckla tätorter och besöksnäring behandlas i avsnitten om Söderfors och i viss mån Mehedeby.

Biosfärområde

Regeringen har i september 2010 uttalat sitt stöd för att "Älvlandskapet Nedre Dalälven" skall utses till Biosfärområde inom UNESCOs program. Syftet med ett biosfärområde är att biologisk mångfald ska bevaras samtidigt som social och ekonomisk utveckling gynnas. Området ska dessutom vara arena för forskning och undervisning. Verksamheten väntas få stöd från Naturvårdsverket, kommunerna och LEADER.

För att uppfylla kraven som Biosfärområde krävs att tre funktioner uppfylls:

- bevarandefunktionen: att bidra till bevarande av landskap, ekosystem, arter och genetisk variation
- utvecklingsfunktionen: att främja ekonomisk utveckling och samhällsutveckling som är hållbar
- logistiska funktionen: att fungera som stöd för demonstrationsprojekt, miljöutbildning och praktik, forskning och miljöövervakning
- åtgärder för Nedre Dalälven som föreslås i ÖP 2010 – 2030
- Fortsatt samarbete inom med omkringliggande kommuner om Nedre Dalälven

Stränder runt Strömaren

Strömaren är en större sjö strax öster om Tierp. Sjön omges till större delen av skogsmark och stränderna utgörs till stor del av våtmarker. Skogen är påverkat av skogsbruk och inga höga naturvärden är noterade från området. Däremot finns en del fynd av rödlistade arter i området, bland annat bivråk, mindre hackspett och tretåig hackspett. Storspov och kornknarr är observerade i sjöns närhet. Strömarån är nationellt värdefull. Vattendraget hyser utter och flodkräfta. Ån är också potentiellt viktig som reproduktionslokal för havsvandrande östersjöfisk, inkl lax och havsöring I sjön kan man fiska Abborre, gädda, braxen, regnbåge, sutare, lake och gös.

Utmed sjön finns en spridd bebyggelse som huvudsakligen utgörs av fritidshus. Vid Såglandet, som är den enda samlade bebyggelsen finns idag 35 fastigheter. Huvudsakligen rör det sig om fritidsboende men fyra stycken är för permanent bruk, dessa består till större delen av bebyggelse i form av hus eller torp med tillhörande kulturmarker. Flera tomter är strandtomter med bryggor. Vid Sjövreten som ligger vid sjöns sydvästra del finns idag ett fåtal hus varav de flesta är fritidshus. Där finns dessutom en flitigt utnyttjad badplats och bryggor. Det finns en god vägförbindelse med bl.a. det närliggande Tobo.

MKN uppfylls ej för vatten

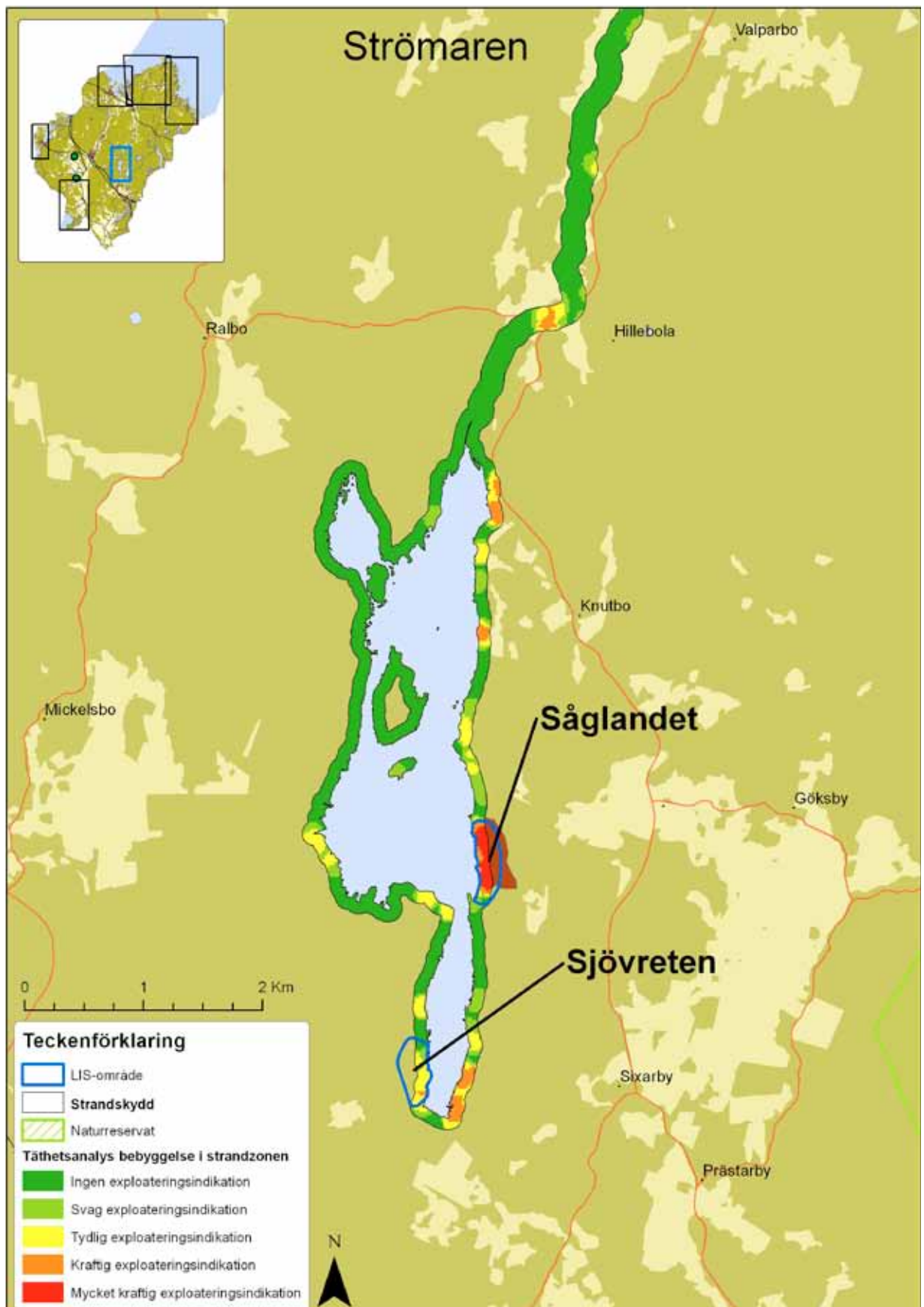
Stränder längs södra Tämnrån

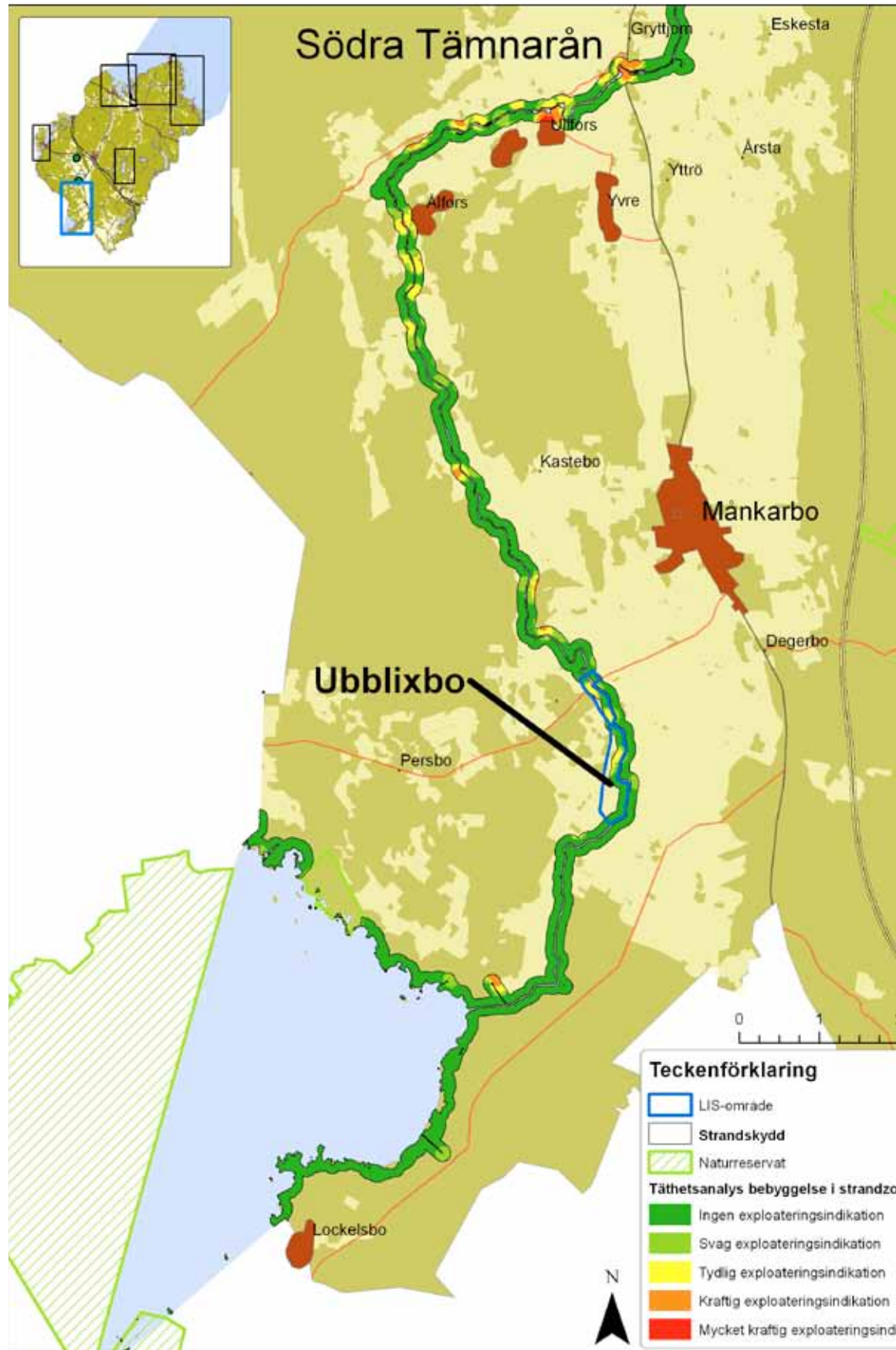
Tämnrån avvattnar sjön Tämnanen och mynnar i Lövstabukten. Den södra delen av Tämnrån har sin sträckning genom Tierpslätten flacka odlingsbyggd. Avrinningsområdet för Tierpsån är ca 1210 km² stort, varav 65% skogsmark, 7% våtmarker, 24% åker- och ängsmark och 4% sjöar. I vattendraget finns möjlighet att fiska lax och det görs årliga utsättningar av fullvuxen öring och man jobbar med fiskevård bl.a. lekplatser för inplanterad havsöring och vandringslax.

Närmaste samhälle är Månkarbo med en befolkning på ca 700 personer. Strax väster om Månkarbo, intill Tämnrån ligger Ubblixbo. Här finns en mindre grupp om ca 5 bostäder som är byggda kring en äldre boplatz. Väg finns bland annat till Månkarbo.

Tillgängligheten till ån för allmänheten är i dagsläget begränsat då den till stor del kantas av brukad åkermark. Det är även svårt att angöra stranden med kanot eftersom dessa många gånger är branta och leriga.

MKN uppfylls ej för ytvatten

LIS-OMRÅDEN I TIERPS KOMMUN

LIS-område Tärterviken och Långörsudden

Vid Tärterviken och Långörsudden finns idag en etablerad bebyggelse, som vuxit upp kring en äldre skärgårdsbosättning. Byn omfattar huvudsakligen de gamla kulturmarkerna. Strandområdet är till stora delar ianspråktaget av strandnära bostäder, bryggor och båthus.

Möjligheter, behov och brister

Tärterviken och Långörsudden ligger vackert vid Hållnåshalvöns västra sida. Tärterviken utgörs av en liten grupp om drygt 10 byggnader. Byn utgör en kulturhistoriskt värdefull miljö. Området har ett utbyggt vägnät.

Byn ligger i närheten av det något större samhället Fagerviken, men inom nära avstånd ligger också tätorterna Skärplinge (9 km) och Karlholmsbruk (17 km). Busstrafik passerar igenom Fagerviken mot Skärplinge. Området är relativt lätt att nå från riksväg 76.

I Tärterviken finns idag ett engagemang för kulturmiljön, men tydliga verktyg för att bevara kulturmiljövärden, i kombination med ny bebyggelse, saknas. I den pågående utvecklingen blir allmänhetens tillgång till stränderna alltmer otidlig. Tillgängligheten behöver förbättras.

Området präglas av enskilda avloppslösningar.

Yttersta udden på Långörsudden har av Skogsstyrelsen bedömts vara nyckelbiotop av typen pionjärlovfas och har höga värden för den biologiska mångfalden. Vid utveckling av området ska värdena förstärkas och bevaras, vid fri utveckling av naturen kommer värdena annars att försvinna.

Vattenmiljön i Lövstabukten är belastad av närsaltstillflöden från omgivande marker, samt i viss mån från enskilda avlopp. Vattnet uppnår ej god ekologisk status och uppfyller därmed inte miljö kvalitetsnormer för yt vatten.

På Långörsudden finns en dansbana med parkering som används av kringboende. Det finns även rester av en gammal hamn. Läget och djupförhållandena är goda för att etablera en ny hamn vid det gamla hamnläget.

Förutsättningar för landsbygdsutveckling

Kulturmiljövärdena i kustlandskapet bidrar till ett attraktivt läge. Tärterviken och Långörsudden är också relativt lätta att nå från riksväg 76 och bör kunna utvecklas till en målpunkt för besöksnäringen. Möjligheterna att utveckla ett kluster av målpunkter i kustlinjen runt Hållnåshalvön och Lövstabukten bedöms som goda.

Närheten till tätorterna Skärplinge och Karlholmsbruk ger tillgång till mer utvecklad service inom rimligt avstånd. En utveckling inom LIS-området kan stärka underlaget för etablering av service i Fagerviken.

Befintlig bebyggelse kan kompletteras och eventuellt utvecklas med nya gemensamhetsanläggningar och mötesplatser. Riktlinjer för ny bebyggelse

kan ge verktyg för hur utveckling kan ske med hänsyn till kulturmiljövärdena.

En utveckling av bebyggelsen skulle kunna angripa problemet med många enskilda VA-lösningar.

Värden och känslighet

Tårterviken och Långörsudden innefattas av riksintresse för yrkesfiske. Dessutom är delar av området utpekade som kulturhistoriskt värdefull miljö. Yttersta udden på Långörsudden är klassad som nyckelbiotop. Flera av de närliggande uddarna har också liknande höga naturvärden. Skogarna här är kalkpåverkade och utgörs av tidiga lövsuccessioner. Död ved förekommer bitvis vilket gynnar många vedlevande arter. Den kalkrika marken gynnar också många arter och i dessa skogsmiljöer förekommer ofta många hotade och skyddsvärda arter. En rad rödlistade arter knutna till kalkrika barrblandskogar är funna i närområdet, några av dessa förekommer förmodligen även inom nyckelbiotopen även om den domineras av lövskog.

Stranden längs västra Hållnäs halvön präglas av spridd bebyggelse, som huvudsakligen grupperar sig kring äldre skärgårdsbebyggelse i vikarnas odlingsmarker. Många av uddarna är fria från bebyggelse, men tillträdesmöjligheterna kan vara oklara. Inom det föreslagna LIS-området är det främst Långörsudden som är obebyggd och tillgänglig. En mindre väg leder ut på udden till en naturparkering och dansplats.

Tårtervikens by bedöms vara kulturhistoriskt intressant och finns beskriven i kommunens kulturmiljöprogram. I området finns även ett antal forn-/kultur lämningar registrerade i skogsmarken. Hela kuststräckan är utpekad av Riksantikvarieämbetet som en kulturhistoriskt intressant kust.

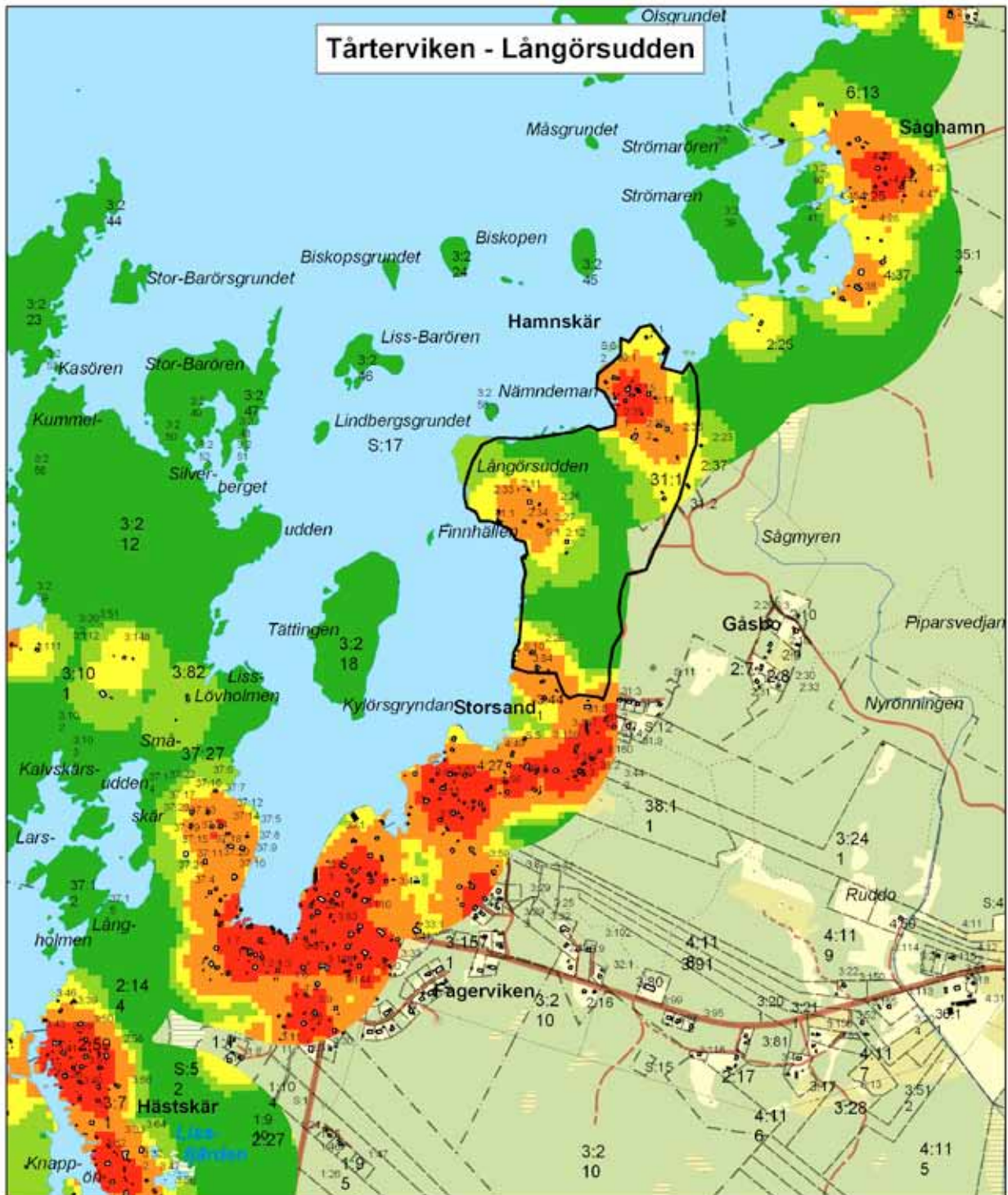
Grundvattentillgången är begränsad. Risk för saltvatteninträngning kan föreligga. Eftersom kusten är långgrund, finns risk för att översvämningar lokalt kan påverka bebyggelse, om väntade klimatförändringar medför höjning av havsnivån.

Området bedöms inte vara särskilt känsligt för störningar. Mest känsliga är kulturmiljön, nyckelbiotopen och de grundare marina miljöerna. Dessa kommer dock att beaktas vid etablering av ny verksamhet och bebyggelse.

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Tårterviken ligger inom ett stråk av västra Hållnäs kusten som är något präglad av bebyggelse. Längs kuststräckan i sin helhet är ca 30 % exploaterat i någon grad medan ca 70 % utgörs av oexploaterad mark. Bebyggelsen utgörs huvudsakligen av fritidshusbebyggelse. Inom LIS-området är endast 25% exploaterad mark, medan ca 20 % av marken är kraftigt, tydligt eller mindre exploaterad. Endast några få procent är mycket kraftigt exploaterad.

Kuststräckan saknar större anläggningar för friluftslivet. I Sikhjalma finns

Teckenförklaring

- LIS-område
- Ingen exploateringsindikation
- Mindre exploateringsindikation
- Tydlig exploateringsindikation
- Kraftig exploateringsindikation
- Mycket kraftig exploateringsindikation

0 250 500 Meter

en liten hamn med fyra gästplatser. I Fagerviken finns en allmän badplats. I LIS-området finns inga sådana anläggningar. Kuststräckans oexploaterade delar har tydligt allmänt tillgängliga stränder, även om dessa på vissa platser kan vara fysiskt svåra att nå. Inom LIS-området råder delvis en mycket otydlig tillgång till stränderna, i likhet med flera andra glest bebyggda delar av kuststräckan.

I stort sett alla obebyggda delar av kuststräckan har höga naturvärden, i likhet med de orörda delarna av LIS-området. Större delen av strandsträckan ingår i utpekat värdefullt odlingslandskap, medan LIS-området ligger strax utanför detta. Inom LIS-området finns dock kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, som annars bara finns i ett fåtal av kuststräckans orter.

Inom LIS-området förekommer marktypen våtmark betydligt lägre än i västra Hållnåskusten som helhet vilket medför att risken för exploatering av strandnära våtmarker inom området är liten.

Förslag till utveckling

Målet med utvecklingen av Tårterviken och Långörsudden är att skapa förutsättningar för utvecklingen av ett levande kustsamhälle med stark kulturhistorisk prägel. Detta ska skapa förutsättningar för aktiviteter och besöksnäring knutna till kulturmiljön och Lövstabuktens naturvärden.

Målet är också att säkra allmänhetens tillgång till stranden, att säkra en utveckling som tar hänsyn till kulturmiljövärdena och att ge förutsättningar att utveckla besöksnäringen. Med en ny hamn på Långörsudden, kan båtturen turism och friluftsliv lockas till platsen.

Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader för såväl fritidsboende, fastboende och för uthyrning. Nya byggnader får bara uppföras i anslutning till den befintliga.
- Det skall finnas möjligheter att uppföra uthyrningsstugor.
- Verksamhetslokaler för hantverk eller försäljning kan etableras.
- I samband med bygglov utreds möjligheter att utveckla nya gemensamma VA-lösningar, som omfattar också befintlig bebyggelse.
- Möjligheterna att anlägga en ny hamn vid Långörsudden ska undersökas. Hamnen ska ha gästplatser. På detta sätt kan båtturen turism angöra till området. Nya enskilda båtplatser får ej anläggas.

Förslag till lokala hänsyn

Vid nyetablering av verksamhet i Tårterviken och Långörsudden ska särskild hänsyn tas till områdets kulturmiljöer så att dessa inte skadas utan istället gynnas, ny bebyggelse ska smälta väl in i miljön.

Den värdefulla nyckelbiotopen på Långörsudden ska beaktas.

Allmänhetens tillgång till strandområdet ska bevaras och förbättras.

Vatten och avlopp måste utgöras av moderna lösningar som inte försämrar

tillgången på dricksvatten för befintlig bebyggelse och som inte läcker näring eller föroreningar till vattenmiljöerna.

Riksintresset för fisket ska beaktas genom att vattenkvaliteten beaktas och att reproduktionsområden för fisk skyddas. Nytt hamnläge kan vid behov anpassas för yrkesfiskets krav.

Beskrivning av konsekvenser

En felaktig utveckling vid Tårtervikens och Långörsudden kan ge stora negativa konsekvenser för den närliggande känsliga Lövstabukten och den värdefulla barrskogen på Långörsudden. Om de beskrivna hänsynen tillämpas kan negativ påverkan på vattenmiljön och nyckelbiotopen undvikas. Risker för negativa konsekvenser är i hög grad beroende på vilken omfattning den planerade utvecklingen får.

Strandområdet har betydelse för strandskyddets syften, då det erbjuder tillgång till en attraktiv del av strandsträckan. Projektets målsättning är dock att utveckla denna tillgång, vilket är möjligt om projektet utvecklas enligt föreslagna hänsyn.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

Utvecklingen innebär risker för negativ påverkan på vattenmiljön, som måste följas upp. En omfattande utveckling av området innebär sannolikt en påtaglig ökning av båttrafik i kringliggande vatten, med ökad risk för negativ påverkan. Utvecklingen av en ny hamn i tidigare hamnläge kan innebära behov av muddring eller andra ingrepp i strandmiljön. Förslaget innebär dock även möjligheter att förbättra befintliga VA-system så att vattenkvaliteten förbättras.

Med nya riktlinjer för hur ny bebyggelse ska utformas med hänsyn till kulturvärdena, ökar möjligheterna att bevara områdets kulturvärden. En storskalig utveckling kan dock innebära att byarnas karaktär går förlorad.

Strandskyddets intentioner kan mötas såtillvida att allmänhetens tillgång till strandområdet kan bli tydligare och därmed bättre. Om de föreskrivna hänsynen kan vidtas, kan också förutsättningarna för den biologiska mångfalden bevaras. Med syfte att utveckla en målpunkt för friluftslivet, finns dock en uppenbar risk för att ökad båttrafik påverkar vattenmiljön och att nyckelbiotopen påverkas av exploatering och slitage. Detta måste därför styras upp i detalj när planerna blir konkreta.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

Tårtervikens läge innebär att förslaget medför stora möjligheter att utveckla en attraktiv målpunkt för friluftsliv och turism. Nya byggnader och utvecklad båthamn innebär att en ny målpunkt kan utvecklas med tillräckligt stor betydelse för att påverka kommunens attraktivitet och identitet att utvecklas positivt. Detta kräver dock en större skala på utvecklingen än enstaka fritidshus och uthyrningsstugor.

Nya boende och nya verksamheter innebär att underlag för service i Skärplinge kan utökas. Med en större skala på utvecklingen kan någon form av service möjligen utvecklas i Fagersjö.

Konsekvenser för riksintressen

Förslaget är förenligt med riksintresset för yrkesfisket så länge vattenmiljön i Lövstabukten inte försämras och så länge värdefulla botten- och strandmiljöer inte påverkas. Det finns dock risk för att vattenmiljön kan komma att påverkas, framförallt av ökad båttrafik i viken.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget kan bidra till att uppfylla MKN för ytvatten i det fall förslaget bidrar till mindre utsläpp från befintliga avlopp. Kommunen har viss rådighet över VA-situationen. Risken med projektet är dock att båttrafiken i Lövstabukten ökar, vilket lokalt kan motverka möjligheterna att uppnå MKN.

LIS-område Nöttö Sjöbodar

Vid Nöttö sjöbodar finns idag en mindre by av ca 15 bostäder, som vuxit upp kring ett äldre fiskeläge. Vid vattnet finns en liten hamn med båtplatser och båthus. Det finns två vägförbindelser och flera stigar mellan Nöttö och Karlholmsbruk, som ligger på drygt 2,5 km avstånd. En välanvänd badplats, som används av boende i Karlholmsbruk, finns i området.

Möjligheter, behov och brister

Nöttö sjöbodar har ett attraktivt läge vid vattnet, nära orörd natur. Här finns en bra badplats som kan utvecklas.

Området ligger på nära avstånd till Karlholmsbruk och den service som finns där. På motsvarande sätt är det lätt att nå området från Karlholmsbruk och från riksväg 76.

Lövstabukten är grund och mycket känslig för närsaltsbelastning, den har stor betydelse för fiskreproduktion.

Vattenmiljön i Lövstabukten är belastad av närsaltstillflöden, främst från omgivande marker, samt i viss mån från enskilda avlopp. Vattnet uppnår ej god ekologisk status och uppfyller därmed inte miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

Förutsättningar för landsbygdsutveckling

I området finns goda möjligheter att utveckla attraktiva bostäder för permanentboende och fritidshus.

Läget är lämpligt för att utveckla besöksverksamheter, i det avseendet att det är lätt nåbart från riksväg 76 och Karlholmsbruk.

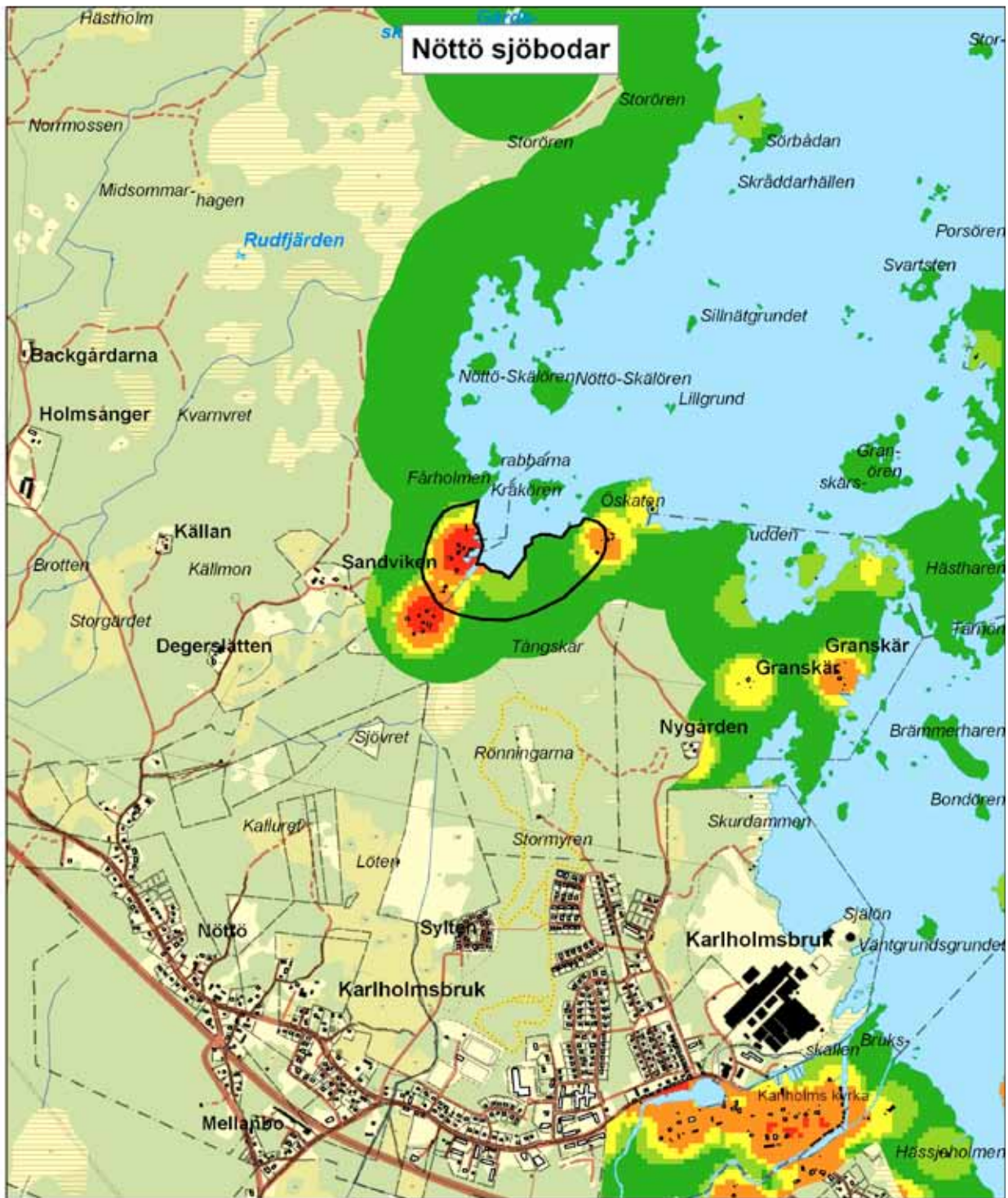
Med närheten till Karlholmsbruk och ortens reningsverk, finns möjligheter att skapa hållbara VA-lösningar.

Värden och känslighet

Det utpekade området ingår i söderkanten av ett område som i länets naturvårdsprogram från 1987 pekats ut som naturvärdesklass 2. Värdena består bl.a. av rester av gammal barrblandskog, våtmarker och klapperstensfält. Vattenområdet är av riksintresse för yrkesfisket. Norr om LIS-området finns ett stort område med orörda stränder och värdefulla våtmarker som utreds av Länsstyrelsen för reservatsbildning. I området finns förekomster av gölgroda och många andra rödlistade arter som till exempel fältgentiana och ängsstar.

Nöttö sjöbodar är det enda strandnära bebyggda området mellan Karlholmsbruk och Älvkarleby kommuns gräns. Kuststräckan präglas av orördhet, om man bortser från skogsbruk och militär verksamhet.

Hela kuststräckan är utpekad av Riksantikvarieämbetet som en kulturhistoriskt intressant kust. Sjöbodarna har av kommunen pekats ut som kulturhistoriskt intressanta.

Teckenförklaring

- LIS-område
- Ingen exploateringsindikation
- Mindre exploateringsindikation
- Tydlig exploateringsindikation
- Kraftig exploateringsindikation
- Mycket kraftig exploateringsindikation

0 250 500 Meter

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Inom LIS-området Nöttö sjöbodar utgörs ca 40 % av oexploaterad mark medan ca 60 % utgörs av mycket kraftig, kraftig, tydlig eller mindre exploatering. Om man ser till Lövstabukten, i vilket LIS-området ligger, är istället ca 20 % exploaterat i någon grad medan hela 80 % utgörs av oexploaterad mark. Området norr om sjöbodarna, mot Älvkarleby kommun, är ett av kommunens mest orörda kustområden med god tillgång till strandlinjen. Inom LIS-området är tillgängligheten utökad med en småbåtshamn och en badplats.

Inom LIS-området förekommer marktypen våtmark betydligt lägre än i Lövstabukten som helhet vilket medför att risken för exploatering av strandnära våtmarker inom området är liten. Inom området finns dock värden knutna till gammal barrskog, likartade dem som finns i kuststräckan norrut. Kuststräckans östra delar, kring Ledskär, präglas mycket av öppna kulturmarker med inslag av havssträndängar, vilket helt saknas inom LIS-området.

Förslag till utveckling

Målet med LIS-området Nöttö sjöbodar är att ge förutsättningar för en utveckling av ett skärgårdssamhälle med mycket attraktiva bostäder vid vattnet, med goda möjligheter till service på nära avstånd (Karlholmsbruk). Samhället ska bidra till kommunens identitet som attraktiv kustkommun. Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader för såväl fritidsboende, fastboende och för uthyrning. Nya byggnader får bara uppföras i anslutning till den befintliga
- Det skall finnas möjligheter att uppföra uthyrningsstugor.
- Verksamhetslokaler för hantverk, försäljning och/eller besöksnäring kan etableras.
- Kanotuthyrning och liknande verksamhet kan etableras.
- I samband med bygglov utreds möjligheter att utveckla nya gemensamma VA-lösningar, som omfattar också befintlig bebyggelse.
- Badstranden och hamnen ska utvecklas.

Förslag till lokala hänsyn

Vid nyetablering av verksamhet och bebyggelse vid Nöttö sjöbodar ska allmänhetens tillgång till strandområdet bevaras och förbättras.

Vid utveckling av orten ska stor hänsyn tas till den biologiska mångfalden. Detaljerade inventeringar av värdefulla biotoper ska föregå en utveckling så att dessa områden kan bevaras och så att viktiga spridningssamband inte bryts.

Vatten och avlopp ska lösas genom att anslutas till kommunalt VA eller

utgöras av moderna lösningar som inte försämrar tillgången på dricksvatten för befintlig bebyggelse och som inte läcker näring eller föroreningar till vattenmiljöerna.

Riksintresset för yrkesfisket ska tas hänsyn till genom att vattenkvaliteten beaktas och att reproduktionsområden för fisk skyddas.

Det bör ställas höga krav på gestaltning av bebyggelsen så att den kan framhäva den värdefulla platsen och skapa en särskilt attraktiv helhetsmiljö med betydelse för hela kommunen.

Beskrivning av konsekvenser

En felaktig utveckling vid Nöttö sjöbodan kan ge negativa konsekvenser för den känsliga Lövsfabukten. Risken för negativa konsekvenser är beroende av den omfattning på utvecklingen som blir aktuell.

Det berörda strandområdet har betydelse för strandskyddets syften, inte minst för den biologiska mångfalden. Projektet syftar till att förstärka allmänhetens tillgång till strandlinjen. Om föreslagna hänsyn kan medföra att projektet inte skadar värden för den biologiska mångfalden, vattenmiljön, tillgången till strandlinjen och den nordliga kuststräckans karaktär av orördhet, då är projektet förenligt med strandskyddets syften.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

Om projektet innebär utveckling inom de redan exploaterade delarna av LIS-området, kan konflikter med höga naturvärden undvikas. Om ny naturmark tas i anspråk, krävs en detaljerad inventering av naturvärden för att avgöra om det av Länsstyrelsen utpekade naturvärdeområdet kan ta skada. De största naturvärdena finns utanför LIS-området och bedöms inte påverkas av en etablering vid Nöttö sjöbodan. Om mycket stort besöksstryck uppkommer så finns möjligheter att kanalisera besökare till att inte beträda känsliga områden. Sekundära effekter som t.ex. slitage kan påverka känsliga biotoper i närområdet.

En ökad aktivitet i området kan innebära att karaktären av orördhet går förlorad i kustområdet norr om den aktuella platsen. En ökad aktivitet kan påverka dokumenterade störningskänsliga arter i närområdet negativt.

Möjligheten att koppla på befintligt vatten- och avloppssystem i Karlholmsbruk ska utredas, kapaciteten är god. I annat fall föreskrivs hänsyn som innebär att ökad belastning från avloppshantering ska kunna undvikas.

En utveckling av området och dess hamn kommer dock att medföra mer båttrafik, vilket kan innebära en belastning för vikens vattenmiljö.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

En utveckling av Nöttö sjöbodan med en målpunkt för besöksnäring kan bidra till utvecklingen av Karlholmsbruk som besöksmål, där Nöttö sjöbodan kan vara ett utflyktsmål bland flera. Nöttö sjöbodan är relativt lätt-tillgängligt från riksväg 76 och från Karlholmsbruk.

Utökning av bebyggelsen vid Nöttö sjöbodars bedöms ge möjligheter för Karlholmsbruk att bibehålla eller höja sin grad av service i form av affärer, skola mm.

En utveckling av bebyggelse med högt ställda krav på gestaltning bedöms kunna innebära att hela kommunens attraktivitet och identitet kan förbättras. Det ger också specifika möjligheter för Karlholms bruk till en ökad attraktivitet.

Konsekvenser för riksintressen

Förslaget är förenligt med riksintresset för yrkesfisket så länge vattenmiljön i Lövsstabukten inte försämras och så länge värdefulla botten- och strandmiljöer inte påverkas. Det finns dock risk för att vattenmiljön kan komma att påverkas av ökad båttrafik i viken.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget kan bidra till att uppfylla MKN för ytvatten i det fall förslaget bidrar till mindre utsläpp från befintliga avlopp. Kommunen har viss rådighet över VA-situationen. Risken med projektet är dock att båttrafiken i Lövsstabukten ökar, vilket lokalt kan motverka möjligheterna att uppnå MKN.

LIS-område Såglandet

Vid Såglandet finns idag 35 fastigheter, huvudsakligen för fritidsboende, därav 4 st för permanent bruk. Dessa består till större delen av bebyggelse i form av hus eller torp med tillhörande kulturmarker. Flera tomter är strandtomter med bryggor.

Det finns en god vägförbindelse med bl.a. det närliggande Tobo.

Inom Såglandet finns "Såglandets samfällighetsförening" som innefattas av ett flertal gemensamhetsanläggningar, såsom vägar, grönområden, samt 4 st VB områden, som omfattas av vatten, bryggor och bad.

Möjligheter, behov och brister

Samhället har ett vackert läge intill sjön, där det finns möjligheter att komplettera bebyggelsen med fler attraktiva bostäder.

Området har bra förbindelser med Tobo, där station finns (7 km). Örbyhus ligger på 17 km avstånd. Tobo har behov av fler boende/pendlare för att bibehålla tågstation och service.

Marken är i huvudsak låglänt. Strömaren behöver högre vintervattenstånd för att uppnå god vattenstatus enligt vattendirektivet. Ny bebyggelse måste därför anläggas på högre höjd.

Vattenmiljön i Strömaren är belastad av närsaltstillflöden, främst från omgivande marker, samt i viss mån från enskilda avlopp. Vattnet uppnår ej god ekologisk status och uppfyller därmed inte miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

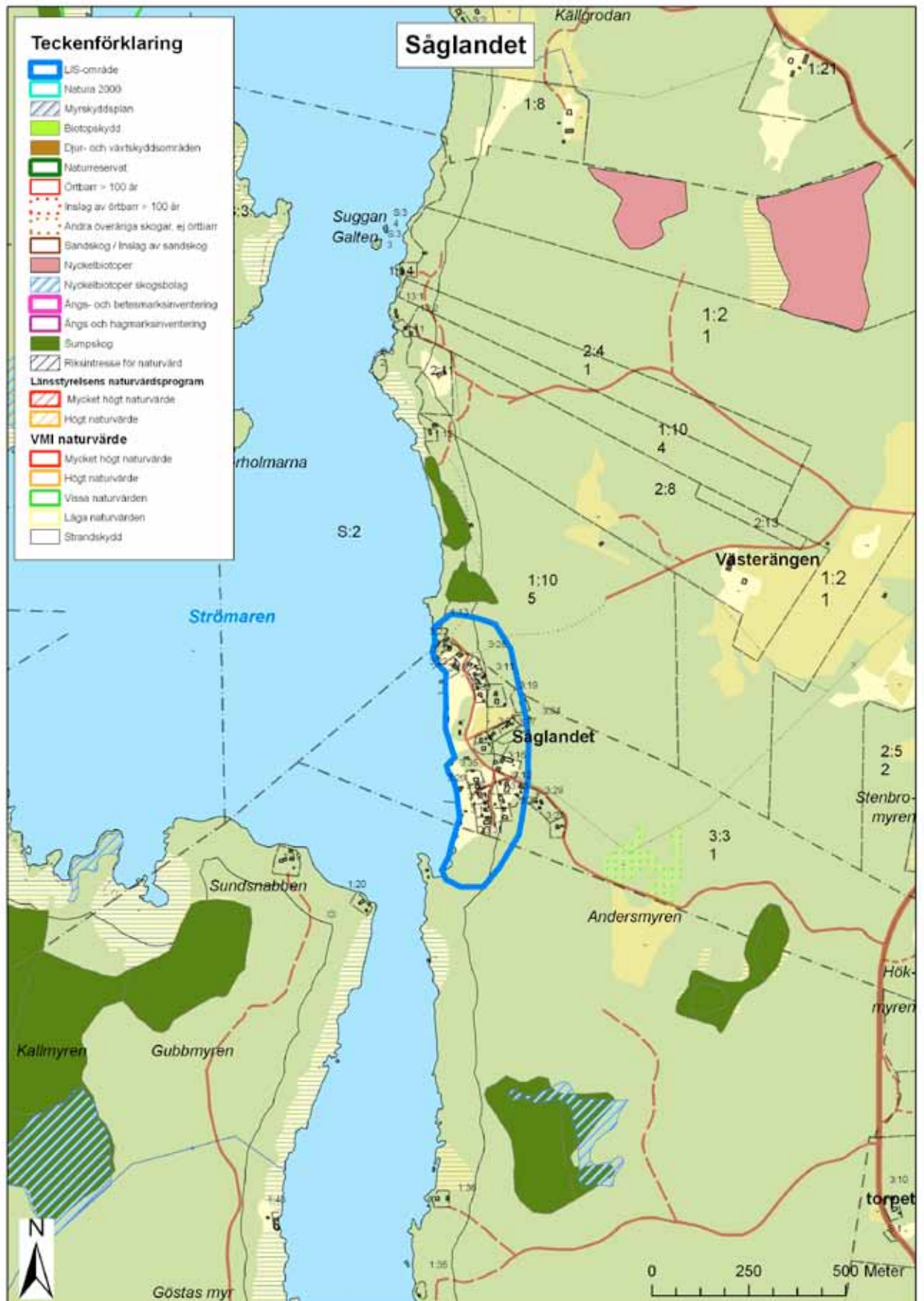
Förutsättningar för landsbygdsutveckling

Med attraktiva sjönära bostäder, med tillgång till kollektivtrafik (busshållplats finns), kan samhället stärka Tobos attraktivitet och upprätthållandet av befintlig service. Attraktiva bostäder nära pendeltågstrafiken kan bidra till att uppmärksamma kommunens möjligheter till attraktiva boenden.

Värden och känslighet

Det utpekade LIS-området vid Såglandet ligger vid sjön Strömarens östra strand. Intill stranden finns mycket värdefulla kalkbarrskogar med förekomster av rödlistade och skyddsvärda svampar, bl.a. violgubbe (vu) och koppartaggsvamp (vu). Dessa skogar ingår delvis i LIS-områdets norra del, utanför de befintliga fastighetsgränserna, men breder också ut sig norr och öster om LIS-området. Områdena norr och nordost om redan exploaterat område är av Länsstyrelsen utpekade som kalkbarrskog av högsta skyddsprioritet (högsta naturvärde med åtgärdsprogram svampar). Detta betyder att målet med området är att det ska få ett långsiktigt formellt skydd. Det är troligt att eventuella förekomster av mogen barrblandskog inom LIS-området har höga naturvärden knutna till sig.

Strömarån är nationellt värdefull. Vattendraget hyser uter och flodkräfta.

Ån är också potentiellt viktig som reproduktionslokal för havsvandrande östersjöfisk, inkl lax och havsöring. Detta innebär att sjöns vatten är känsligt för påverkan. Vattenregimen i sjön är betydelsefull för dess ekologiska status och ett förhöjt vattenstånd vintertid har av Länsstyrelsen bedömts som viktigt.

Strandlinjen är relativt privat inom LIS-området. I övrigt är sjöns stränder mycket orörda. Närliggande skogsområden är starkt präglade av skogsbruk.

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Stränderna runt Strömaren är huvudsakligen oexploaterade. Om man ser till Strömaren i vilket LIS-området ligger är ca 30 % exploaterat i någon grad medan hela 70 % utgörs av oexploaterad mark. Inom LIS-området Såglandet däremot, utgörs ca 65 % av mycket kraftig exploatering och ca 20 % utgörs av kraftig exploatering. Endast ca 5 % utgörs av tydlig eller mindre exploatering och ytterligare ca 5 % utgörs av oexploaterad mark.

Olika typer av skogsmark präglar stränderna runt sjön, i likhet med obebbyggda delar av LIS-området. Skogarna är som regel hårt präglade av rationellt skogsbruk.

Förslag till utveckling

Målet med utvecklingen av Såglandet är att möjliggöra attraktivt sjönära boende som ska stärka Tobos attraktivitet och bidra till upprätthållande och utökning av service i Tobo. Förslaget ska bidra till att tydliggöra allmänhetens rättigheter att röra sig längs strandlinjen.

Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader för såväl fritidsboende, fastboende och för uthyrning. Nya byggnader får bara uppföras i anslutning till den befintliga
- Möjligheter att anlägga en gemensam brygga som mötes- och festplats.
- Utveckla en gemensam badplats och anordningar för besökare.
- Förbättra cykelmöjligheterna mellan Såglandet och Tobo.

Förslag till hänsyn

Vid nyetablering av verksamhet och utökning av bebyggelse vid Såglandet ska allmänhetens tillgång till strandområdet förbättras.

Verksamhet runt sjön får inte innebära risker för utsläpp av skadliga ämnen till ån, främst med hänsyn till livsmiljöer för utter och fisk. Inför bygglov ska riskerna för negativ påverkan på Strömaråns vatten bedömas och beskrivas. Förbud mot förbränningsmotorer i ån kan övervägas.

Avlopp ska utgöras av moderna lösningar som inte läcker näring eller föroreningar till vattenmiljöerna.

Beskrivning av konsekvenser

Såglandet, som redan idag är relativt exploaterat, kan vara ett lämpligt område för landsbygdsutveckling så länge detta görs med hänsyn till naturvärden och allmänhetens tillgång till stranden.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

Om förslaget utformas med iakttagande av de föreslagna hänsynen, finns möjligheter att undvika betydande skador på naturvärden i och i närheten av LIS-området. Exploatering av de nordligaste delarna av området måste sannolikt undvikas och friluftslivet i omgivande skogsmark bör kanaliseras till stigar.

Påverkan på vattenmiljön kan undvikas om rätt lösningar för VA anläggs. Om befintlig bebyggelse ansluts, kan påverkan på vattenmiljön minska. Risken finns dock för att en ökad båttrafik kan påverka vattenmiljön negativt. Om utvecklingen medför omfattande bebyggelse, ökar risken för negativ påverkan på vattenmiljön, t.ex. genom belastning från dagvatten eller läckage från verksamheter.

Allmänhetens tillgång till strandområdet kan beaktas inom projektet, som också ger möjligheter att förtydliga tillgången inom de redan bebyggda delarna av LIS-området.

LIS-området har betydelse för strandskyddets syften, i första hand vad gäller skydd för värdefull barrskog inom strandområdet. För allmänhetens tillgång till strandområdet, är det av mindre betydelse. Förslaget, med sina hänsyn, ger möjligheter att beakta strandskyddets syften. Dock föreligger en risk för påverkan på vattenmiljön som noga måste följas upp.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

Utvecklingen kan bidra till att stärka attraktiviteten i Tobos omgivning, genom fler aktiviteter, bättre badplats och bättre cykelvägar. Underlaget för service och kollektivtrafik i Tobo väntas förstärkas.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget kan bidra till att uppfylla MKN för ytvatten i det fall förslaget bidrar till mindre utsläpp från befintliga avlopp, förutsatt att såväl effektiva VA-lösningar som dagvattenlösningar tillämpas.

LIS-område Sjövreten

Vid Sjövreten finns idag ett fåtal hus varav de flesta är fritidshus. Det finns dessutom en flitigt utnyttjad badplats och bryggor. Vägförbindelse finns med bl.a. Tobo. Även en cyklingsbar stig finns från Tobo som förkortar avståndet.

Möjligheter, behov och brister

Vid Sjövreten finns en etablerad verksamhet med pågående aktiviteter. Här finns möjligheter att utveckla verksamheten med bl.a. uthyrningsstugor. En tillgänglighetsanpassad brygga finns, en av mycket få i kommunen. Badplatsen strax öster om LIS-området är en av de mest använda kring Tobo.

Läget intill sjön är vackert.

Bra förbindelser med Tobo, där station finns (4 km). Örbyhus ligger på 17 km avstånd. Tobo har behov av fler boende/pendlare för att bibehålla tågstation och service.

Vattenmiljön i Strömaren är belastad av närsaltstillflöden, främst från omgivande marker, samt i viss mån från enskilda avlopp. Vattnet uppnår ej god ekologisk status och uppfyller därmed inte miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

Förutsättningar för landsbygdsutveckling

Pågående verksamhet fungerar idag, möjligheter att utveckla denna finns. Verksamheterna kan utvecklas med övernattnings, kanotpaddling och utveckling av fisket och badplatsen.

Utvecklingen av attraktiva sjönära bostäder och verksamhet i Sjövreten ger utökad underlag för service och kollektivtrafik i Tobo (ca 4,5 km).

Värden och känslighet

Det utpekade LIS-området vid Sjövreten ligger vid sjön Strömarens sydvästra strand. Här finns inga noterade naturvärden eller riksintressen. Strax öster om LIS-området, vid badplatsen, finns dock en värdefull våtmark och sumpskog, som finns upptagen i Länsstyrelsens naturvårdsprogram. Strömarån är däremot nationellt värdefull. Vattendraget hyser uter och flodkräfta. Ån är också potentiellt viktig som reproduktionslokal för havsvandrande östersjöfisk, inkl lax och havsöring.

Strandlinjen är tillgänglig vid badplatsen men privat där det finns befintliga bostäder inom LIS-området. I övrigt är sjöns stränder mycket orörda bortsett från ett sammanhållet stugområde (Såglandet) och enstaka spridda stugor. Närliggande skogsområden är starkt präglade av skogsbruk.

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Inom LIS-området Sjövreten utgörs 50 % av tydlig bebyggelse och ca 25 % utgörs av mindre exploatering och oexploaterad mark. Om man ser till Strömaren i vilket LIS-området ligger är ca 30 % exploaterat i någon grad medan hela 70 % utgörs av oexploaterad mark.

Olika typer av skogsmark präglar stränderna runt sjön, i likhet med obebbyggda delar av LIS-området. Skogarna är som regel hårt präglade av rationellt skogsbruk.

Förslag till utveckling

Målet med utvecklingen av Sjövreten är att utveckla de lokala verksamheterna till fördel för såväl kommuninvånare som för turister utifrån. Utvecklingen ska också stärka underlaget för service och kollektivtrafik i Tobo.

Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader för såväl fritidsboende, fastboende och för uthyrning. Nya byggnader får bara uppföras i anslutning till den befintliga
- Möjligheter att anlägga byggnader för uthyrning och övernattnig
- Möjligheter att anlägga bryggor för kanotverksamhet, fiske och bad
- Förbättra cykelmöjligheterna mellan Sjövreten och Tobo.

Förslag till hänsyn

Vid utökning av verksamhet och bebyggelse vid Sjövreten ska allmänhetens tillgång till strandområdet bevaras och förbättras.

Verksamhet runt sjön får inte innebära risker för utsläpp av skadliga ämnen till ån, främst med hänsyn till livsmiljöer för uter och fisk. Inför bygglov ska riskerna för negativ påverkan på Strömaråns vatten bedömas och beskrivas.

Avlopp ska utgöras av moderna lösningar som inte läcker näring eller föroreningar till vattenmiljöerna.

Risk föreligger för ökad båttrafik. Förbud mot förbränningsmotorer bör övervägas i sjön som helhet.

Beskrivning av konsekvenser

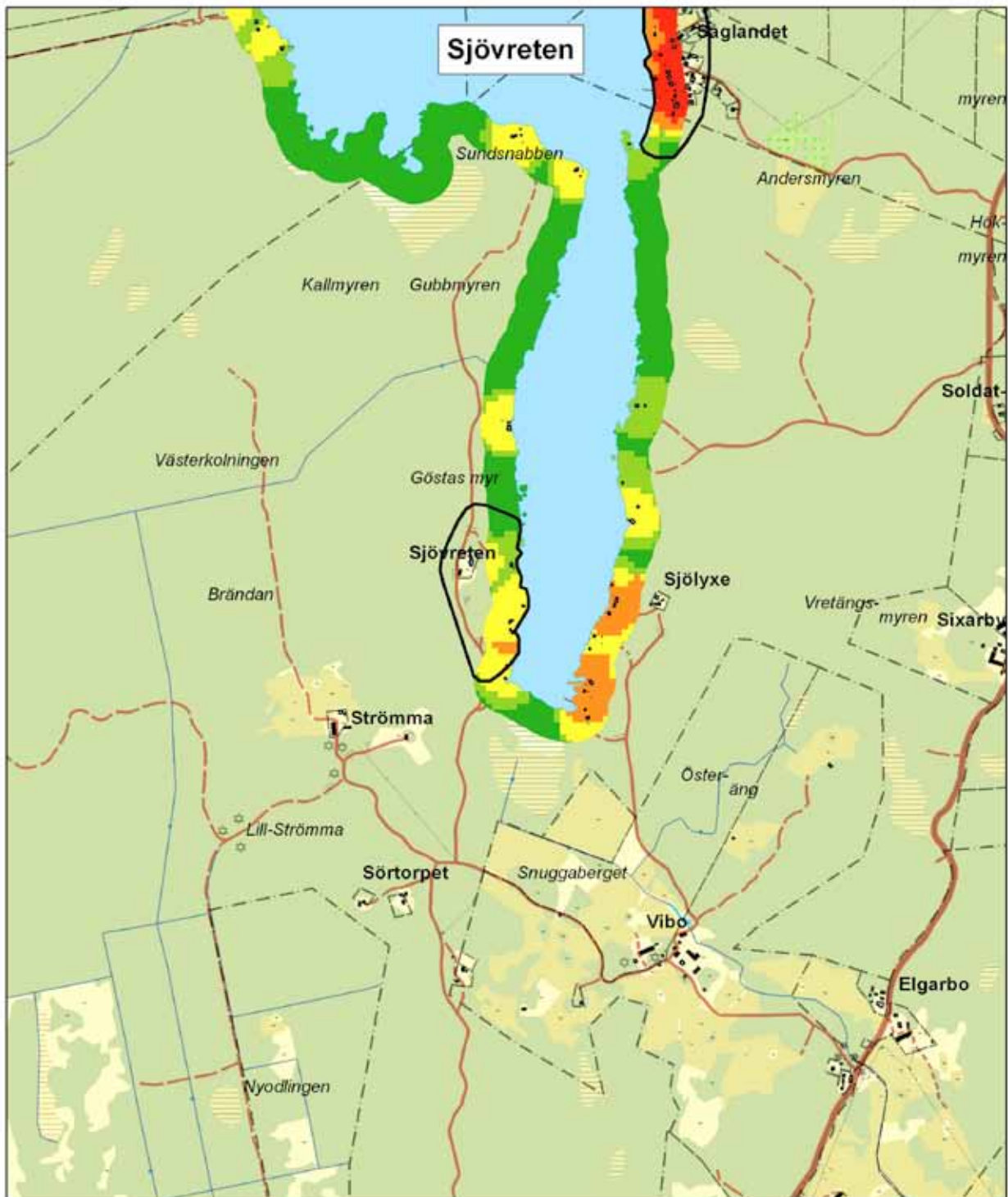
Området bedöms vara ett lämpligt område för landsbygdsutveckling så länge detta görs med hänsyn till naturvärden och allmänhetens tillgång till stranden.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

En exploatering här har sannolikt marginell betydelse för naturmiljön, förutsatt att vattenmiljöerna inte riskerar att påverkas.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

Utvecklingen kan bidra till att stärka attraktiviteten i Tobos omgivningar, genom fler aktiviteter och bättre cykelvägar. Underlaget för service och kol-

Teckenförklaring

- LIS-område
- Ingen exploateringsindikation
- Mindre exploateringsindikation
- Tydlig exploateringsindikation
- Kraftig exploateringsindikation
- Mycket kraftig exploateringsindikation

lektivtrafik i Tobo väntas förstärkas.

LIS-området har liten betydelse för strandskyddets syften. Förslaget, med sina hänsyn, ger möjligheter att beakta strandskyddets syften. Dock föreligger en risk för påverkan på vattenmiljön som noga måste följas upp.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget kan bidra till att uppfylla MKN för ytvatten i det fall förslaget bidrar till mindre utsläpp från befintliga avlopp, förutsatt att såväl effektiva VA-lösningar som dagvattenlösningar tillämpas.

LIS-område Hoftet

Hoftet ligger intill samhället Söderfors. Den aktuella strandsträckan är relativt orörd. I området finns dock spridd bebyggelse av fritidshus som i allt större grad blir permanentboende.

Möjligheter, behov och brister

Mycket attraktivt läge intill älven och intill kulturhistoriskt intressant bebyggelse. Ligger inom riksintresse för friluftsliv och turism

Ligger i anslutning till stigsystem och bra platser för ädelfiske.

Området ligger inom översvämningszon för Dalälven. Topografin och översvämningsrisken blir därför styrande för var kompletterande bebyggelse kan vara möjlig.

Väg till Söderfors finns och närheten till servicen i Söderfors gör området attraktivt för permanentboende. Ytterligare bostäder kan stärka möjligheter att utveckla service i samhället.

Förutsättningar för landsbygdsutveckling

Goda möjligheter att etablera nya bostäder som kan utveckla hela kommunens attraktivitet och identitet.

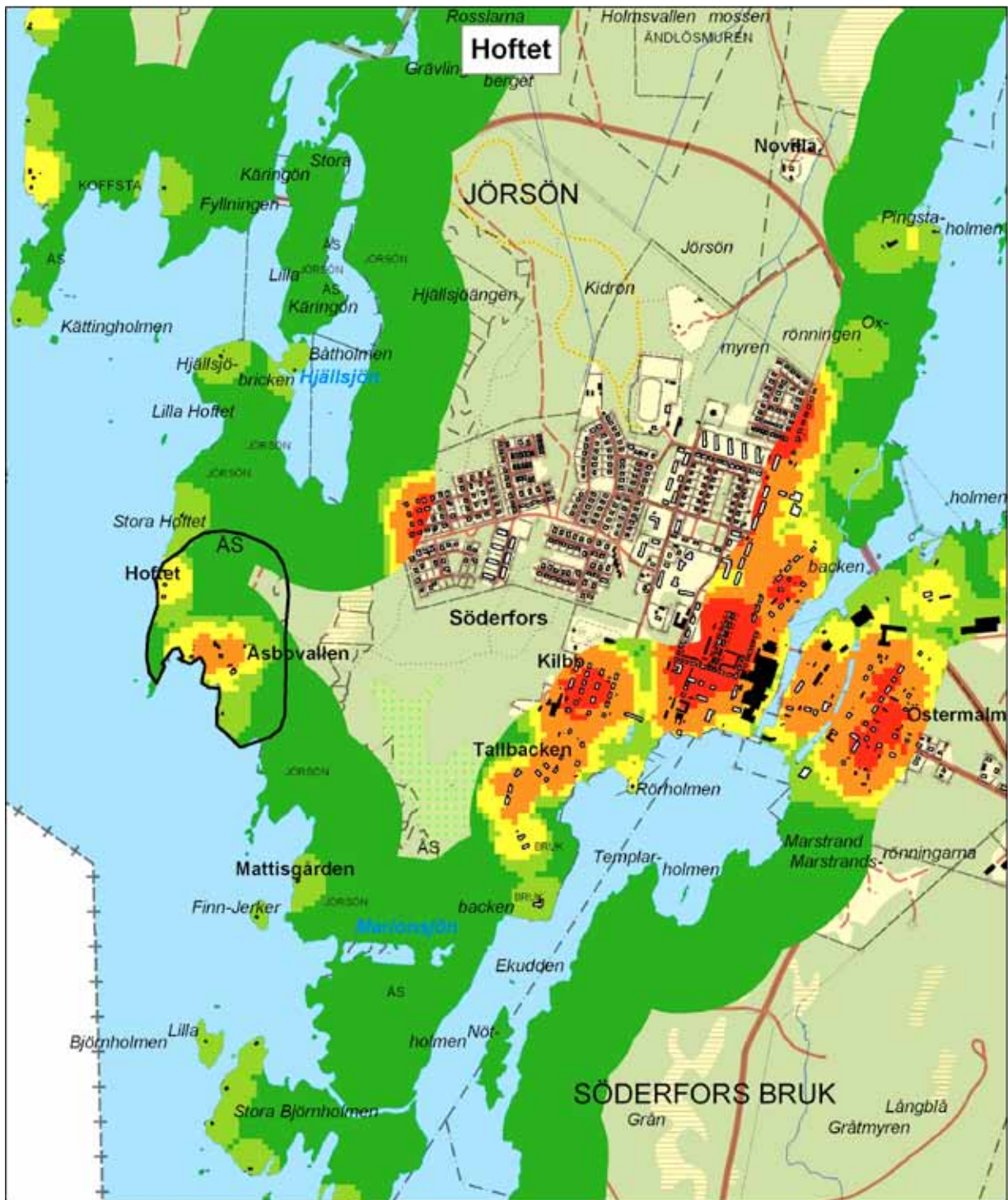
Förslaget kan bidra till att göra tillgängligheten till strandlinjen tydligare och bättre.

Värden och känslighet

Det utpekade LIS-området vid Hoftet ligger vid Dalälvens strand och innefattas av riksintresse för friluftsliv "Nedre Dalälven" både enligt 3 och 4 kap MB. Området angränsar till populär badplats och strövstigar vars tillgänglighet måste värnas. Dessutom gränsar LIS-området längst i norr mot ett område som i länets naturvårdsprogram har naturvärdesklass 2. LIS-området korsas av ett sumpskogsstråk som har betydelse för arbetet med den vitryggiga hackspetten. Längs stränderna förekommer grova solbelysta talar som har stor betydelse för Nedre Dalälvens unika skalbaggsfauna samt som botråd för stora rovfåglar. Fiskgjuse är en karaktärsart för området.

Vattenområdet Båtfors - Untrafjärden - Bredforsen är inom arbetet med det nationella miljömålet "Levande sjöar och vattendrag" utpekade som nationellt värdefullt ur naturvårdssynpunkt och ur fisk- och fritidsfiskesynpunkt. De höga naturvärdena består i hög artrikedom av fisk, ett särpräglat landskap med många älvfåror med urskogsmiljö. Området som helhet tillhör de mest värdefulla sötvattensmiljöerna i landet sett ur naturvårds- och fiskevårdsperspektiv. Särskilt skyddsvärda är de strandnära områdena som utgörs av svämlövsskogar och svämängar. Svämlövskogarna har stor betydelse för många hårt trängda arter, där ibland många lavar och mossor. Även för vitryggig hackspett är dessa miljöer mycket viktiga. Såväl vattenmiljön som de naturliga strandmiljöerna är känsliga för påverkan

Älvstranden är av stor betydelse för friluftslivet, inte minst vad gäller sport-

Teckenförklaring

- LIS-område
- Ingen exploateringsindikation
- Mindre exploateringsindikation
- Tydlig exploateringsindikation
- Kraftig exploateringsindikation
- Mycket kraftig exploateringsindikation

0 250 500 Meter

fiske. Längs älven färdas också många kanotister.

Älvens stränder bär på risker för översvämningar, där de värsta scenarierna är knutna till eventuella dammbrott högre upp längs älven.

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Inom LIS-området Hoftet utgörs drygt 50 % av oexploaterad mark. Omkring 35 % utgörs av en måttlig exploatering (mindre till tydlig). Om man ser till Södra Jörsön i vilket LIS-området ligger är ca 20 % exploaterat i någon grad medan hela 80 % utgörs av oexploaterad mark. Inom LIS-området förekommer marktypen våtmark betydligt lägre än i Södra Jörsön som helhet vilket medför att risken för exploatering av strandnära våtmarker inom området är liten.

Förslag till utveckling

Målet med utvecklingen av Hoftet är att skapa attraktiva boendemiljöer som kan stärka kommunens attraktivitet och identitet, och samtidigt stärka underlaget för service, skola och kollektivtrafik i Söderfors.

Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader främst för fastboende
- Utveckling av anordningar för besöksnäringen, inte minst för sportfiske.

Förslag till hänsyn

Tillkommande bebyggelse och verksamhet ska ske på ett sådant sätt att allmänhetens tillgång till strandområdet bevaras och förbättras samt med stor hänsyn till områdets höga naturvärden. Exempelvis får inte sumpskogsområdenas hydrologi påverkas och gamla tallar med betydelse för insektsfauna får inte avverkas eller beskuggas.

Planering av bostäder ska föregås av detaljerade inventeringar av naturvärden och kartläggning av stigar, stråk, upplevelsevärden och aktiviteter i strandområdet.

Allmänhetens tillgång till strandområdet ska tydliggöras och nya stigar, eventuellt med spänger, ska anläggas. Fiskeplatser ska iordningställas. Ny bebyggelse ska avgränsas och terränganpassas, så att den inte påtagligt förändrar karaktären av rofylldhet och orördhet där dessa karaktärer finns idag.

Det bör ställas höga krav på gestaltning av bebyggelsen så att den kan framhäva den värdefulla platsen och skapa en särskilt attraktiv helhetsmiljö med betydelse för hela kommunen.

Beskrivning av konsekvenser

Hoftet kan vara ett lämpligt område för landsbygdsutveckling så länge detta görs med hänsyn till naturvärden och allmänhetens tillgång till stranden. I närområdet finns mycket stora naturvärden knutna till älvens stränder och

vatten. De höga värdena innebär att förslaget medför risker för påtagliga negativa konsekvenser. Dessa kan undvikas om god kunskap om områdets värden inhämtas och hänsyn till värdena iakttas. Konsekvensernas omfattning är tydligt beroende av den omfattning på nybyggnad som blir aktuell.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

En utveckling av Hoftet vad det gäller friluftsliv kan öka möjligheterna att nå miljömålet "Levande sjöar och vattendrag" genom att förbättrade förutsättningar för friluftslivet på sikt leder till större medvetenhet, hänsynstagande och acceptans för naturvårdssatsningar.

Det finns risk för att känsliga strandmiljöer berörs direkt av bebyggelse, liksom att sådana värden påverkas av sekundära effekter, t.ex. ökat slitage vilket skulle kunna medföra stora negativa konsekvenser för naturvärdena.

LIS-området har stor betydelse för strandskyddets syften, såväl för den biologiska mångfalden, som för allmänhetens tillgång till strandområdet. Det finns möjligheter att anpassa bebyggelsen så att känsliga naturmiljöer inte exploateras. En utveckling enligt förslaget kan också medföra en tydligare tillgång till strandområdet och bättre förutsättningar för rekreation och sportfiske. Förslaget innebär dock risker för slitage på värdefulla naturmiljöer.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

Förslaget bedöms ha möjligheter att skapa ett bostadsområde med mycket höga kvaliteter som kan påverka bilden av hela kommunens attraktivitet.

Tillkommande bostäder kommer att bidra till underlaget för service och kollektivtrafik i Söderfors.

Nya bostäder måste anläggas med hänsyn till risker för översvämningar, annars innebär förslaget att beståndet av byggnader med riskfylld placering ökar.

Konsekvenser för riksintressen

Förslaget ger möjligheter att utveckla de kvaliteter för friluftslivet som riksintresset avser att skydda. Om skalan på projektet blir för stor, kan projektet medföra en negativ påverkan. Nya byggnader innebär att de delar av strandområdet som idag präglas av orördhet riskerar att istället präglas av bebyggelse, vilket skulle skada riksintressena. Med en varsam utveckling enligt föreslagna hänsyn kan dock riksintressenas värden beaktas.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget bör inte medöra risk för att MKN inte fortsatt kan innehållas.

LIS-område Ubblixbo

Här finns en mindre grupp om ca 5 bostäder, uppvuxna kring en äldre boplat. Väg finns, bl. a. Till Månkarbo. Tämnrån omges av jordbruksmark som är relativt likartad och otillgänglig för allmänheten.

Möjligheter, behov och brister

Tämnråns stränder medger möjligheter att utveckla verksamheter som anknyter till ån.

Aktiva föreningar är intresserade att utveckla verksamheter.

Befintlig badplats är välutnyttjad men kan utvecklas.

Ån används flitigt av kanotpaddlare. Med utökad service finns möjligheter att utveckla kanotverksamheten.

Tillgängligheten till ån är idag begränsad genom att det inte går särskilt många vägar ner till ån och ån kantas i huvudsak av brukad åkermark. Stränderna är svåra att angöra för paddlare, eftersom långa sträckor av ån har leriga och branta kanter. Fler anlagda landstigningspunkter skulle gynna kanotverksamheterna.

Vattenmiljön i Tämnrån är belastad av närsaltstillflöden, främst från omgivande jordbruksmarker. Vattnet uppnår ej god ekologisk status och uppfyller därmed inte miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

Förutsättningar för landsbygdsutveckling

Närhet till Månkarbo, lätt att nå området från E4 och avfart vid Månkarbo.

Vackert å-landskap och odlingsbygd.

Starkt engagemang för en utveckling.

Befintlig badplats är välkänd och välanvänd.

Omfattande paddling förekommer. Det finns en utpekad kanotled i ån.

Värden och känslighet

LIS-området vid Ubblixbo är beläget vid Tämnråns västra strand. Här finns inga noterade naturvärden eller riksintressen. Det omgivande landskapet är dock ett värdefullt kulturlandskap, där bl.a. rödlistade fåglar knutna till odlingslandskap påträffas. Ett dike som löper genom LIS-området omfattas av biotopskydd enligt miljöbalken. Vattenmiljön har också naturvärden, bl.a. har rödlistade musselarter påträffats nära LIS-området.

Inom LIS-området finns en matjordstäkt.

Tämnråns vattenstånd varierar vid höga flöden, men de största riskerna för översvämningar är förknippade med dammbrott högre upp i Dalälvens vattensystem.

Värden och förutsättningar i relation till omgivande stränder

Inom LIS-området Ubblixbo utgörs nästan 55 % av oexploaterad mark.

Omkring 35 % utgörs av en måttlig exploatering (mindre till tydlig). Om man ser till Södra Tämnarån i vilket LIS-området ligger är ca 20 % exploaterat i någon grad medan hela 80 % utgörs av oexploaterad mark. Inom LIS-området förekommer marktypen våtmark betydligt lägre än i Södra Tämnarån som helhet vilket medför att risken för exploatering av strandnära våtmarker inom området är liten.

Förslag till utveckling

Målet med utvecklingen av Ubblixbo är att möjliggöra utveckling av besöksnäring i området och att öka tillgängligheten till åns vatten. Målet är också att skapa attraktiva boendemiljöer som kan stärka underlaget för service, skola och kollektivtrafik i Månkarbo.

Förslagen omfattar:

- Möjligheter att uppföra nya byggnader för såväl fritidsboende, fastboende och för uthyrning. Nya byggnader får bara uppföras i anslutning till den befintliga.
- Möjligheter att uppföra byggnader för uthyrning och övernattning, med tillhörande service.
- Möjligheter att etablera kanotuthyrning.
- Möjligheter att anlägga bryggor och landstigningsplatser för kanoter.
- Utveckling av badplatsen norr om LIS-området.

Förslag till hänsyn

Vid etablering av verksamhet och ny bebyggelse ska den närmaste strandkanten göras tillgänglig för allmänheten samt utgöra skyddszon för läckage av närsalter till ån. VA måste lösas på så sätt att inga föroreningar kan komma ut i vattenmiljön.

Anläggningar ska utformas med tydligt avgränsade revir, så att besökare längs stränderna inte ska behöva tveka om att det råder allmän tillgång till strandområdet.

Biotopskydd inom området ska beaktas. Av de kända värdena finns ett dike som bör bevaras inklusive närmast liggande åkermark.

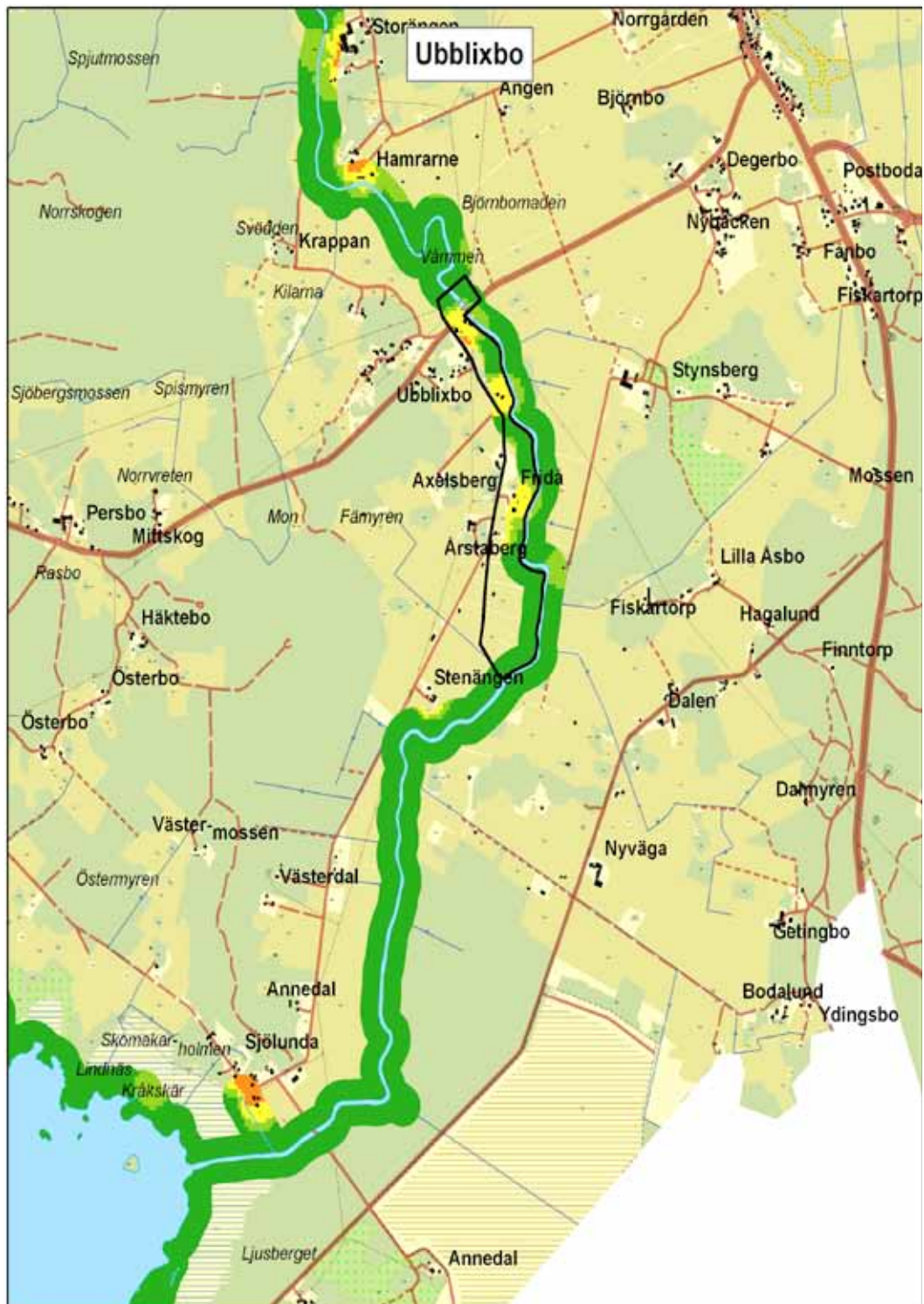
Pågående matjordtäkt ska beaktas i planeringen så att verksamhetens naturresers kan tas tillvara på ett hållbart sätt.

Beskrivning av konsekvenser

Vid Ubblixbo finns inga utpekade större natur- eller kulturvärden. Om förslaget genomförs med beskrivna generella och specifika hänsyn, kan landsbygdsutvecklingen genomföras med positiva konsekvenser för strandnära friluftsliv, främst kanotpaddling och bad.

Konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden

Förslaget bedöms inte medföra några konflikter med utpekade natur- och kulturvärden. En utveckling av Ubblixbo skulle kunna innebära en ökad biologisk mångfald om trädbevuxna strandzoner skapas och närsaltläckaget

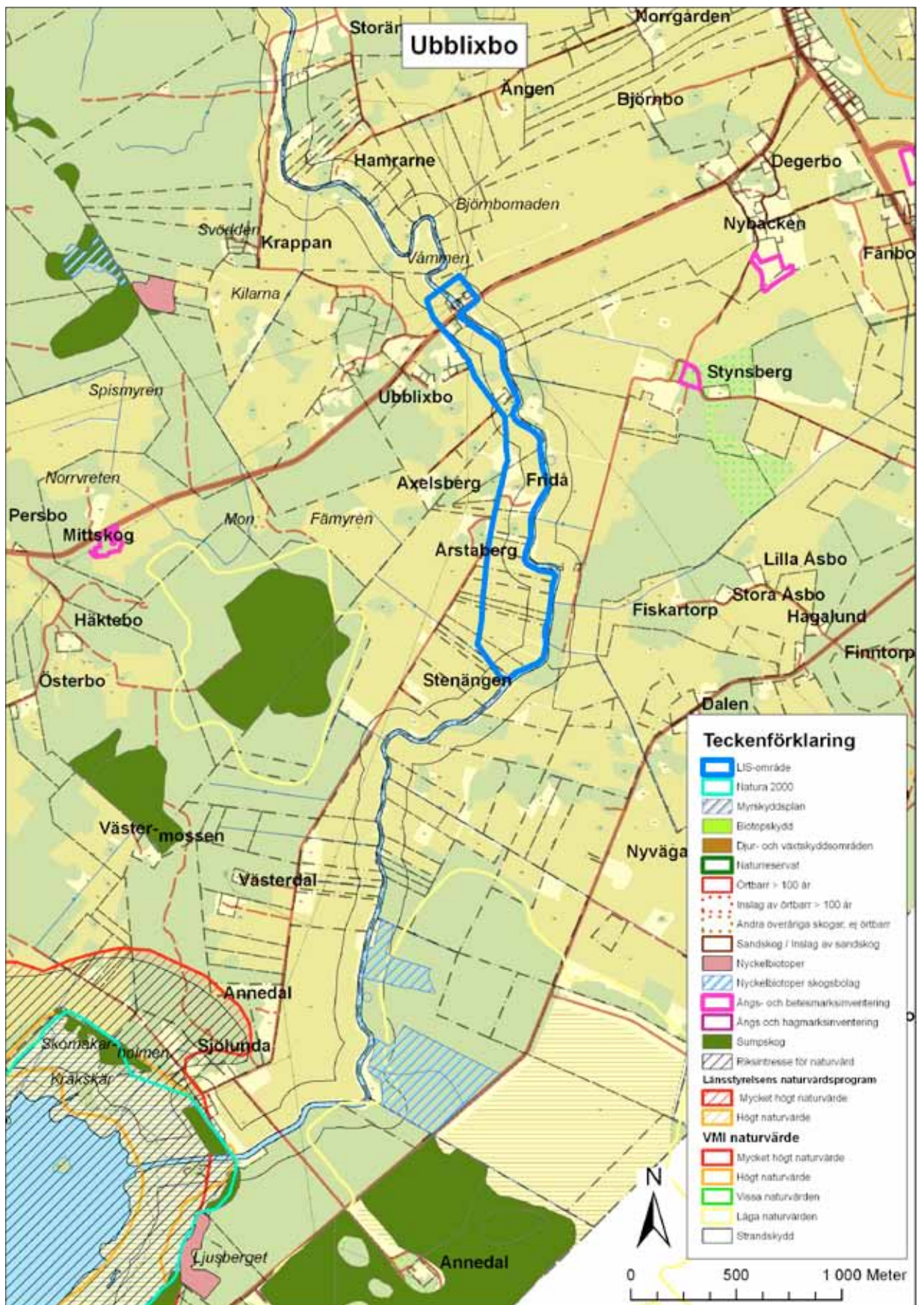

Teckenförklaring

- LIS-område
- Ingen exploateringsindikation
- Mindre exploateringsindikation
- Tydlig exploateringsindikation
- Kraftig exploateringsindikation
- Mycket kraftig exploateringsindikation

0 400 800 Meter

från omgivande jordbruksmark minskar. Eventuellt förekommande arter såsom utter och vissa fågelarter som nyttjar ån kan komma att störas av ny bebyggelse och mänskliga aktiviteter, men störningskänsliga arter är inte noterade vid den aktuella åsträckan. Anläggningarna bör kunna uppföras på ett sätt som gör strandremsan allmänt tillgänglig och som förbättrar förutsättningarna för kanotpaddling.

Strandområdet har liten betydelse för strandskyddets syften, då stränderna idag är svårtillgängliga och värdena för biologisk mångfald är få.

Konsekvenser för landsbygdsutveckling

Kanotpaddling på Tämnrån erbjuder kommunens invånare ett attraktivt friluftsliv, men lockar också besökare från andra kommuner. Aktiviteterna kan stärka kommunens attraktivitet och identitet. Intresset från de aktiva föreningar som är engagerade i kanotpaddling tyder på realistiska möjligheter att utveckla verksamheten.

Nya permanentbostäder väntas bidra till ett utökat underlag för service i Månkarbo och till utveckling av kollektivtrafik i Ubblixbo. Med nära anknytning till E4 finns dock en risk för ökad bilpendling till Uppsala som måste mötas inom kommunal strategi för utvecklad kollektivtrafik.

Konsekvenser för miljö kvalitetsnormer

Förslaget kan bidra till att uppfylla MKN för ytvatten i det fall förslaget bidrar till mindre utsläpp från befintliga avlopp och mindre läckage från omgivande jordbruksmark.

Referenser

- Mattisson, Annelie. 2003. Exploatering av stränder. Metodstudie för övervakning av exploateringsgraden II. Vidareutveckling av indikatormetoden. Rapport 2003:18. ISBN: 91-7281-109-9. Länsstyrelsen i Stockholm.
- Artdatabanken 2011. Utdrag ur databasen för rödlistade arter i Tierps kommun.
- Riksantikvarieämbetet, 2011, Fornsök: <http://www.raa.se/cms/fornsok/start.html>
- Skogsstyrelsen 2011. Skogens Källa: <http://www.skogsstyrelsen.se/Aga-och-bruka/Skogsbruk/Karttjanster/Skogens-Kalla/>
- Skogsstyrelsen, 2011. Skogens Pärlor: <http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/>
- Länsstyrelsen i Uppsala län 2011, skyddad natur: <http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/Pages/default.aspx>
- Länsstyrelsen, 1987. Naturvårdsprogram för Uppsala län.
- Jordbruksverket 2011. Ängs och betesinventeringen 2004: <http://www.sjv.se/amnesomraden/miljoochklimat/ettriktodlingslandskap/angsochbetesmarksinventering.4.207049b811dd8a513dc80003958.html>

